



วารสารอนัมมิกาย

Journal Of Anam Nikaya Mahayana in Thailand

ISSN 2651-1843 (Online)



ภาพจากเพจ : วัดธรรมปิฎการามบางม่วง (พระอุโบสถ)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน 2565 VOL.2 NO.1 (JANUARY - JUNE 2022)

วารสารอนัมนิกาย

Journal Of Anam Nikaya Mahayana in Thailand

(สาขาพุทธศาสนา ศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม)

ISSN 2651-1843 (Online)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำปี เดือน มกราคม – มิถุนายน 2565 Vol.2 No.1 (January - June 2022)

กำหนดออกวารสารทุก 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารอนัมนิกายเป็นวารสารของคณะสงฆ์อนัมนิกายแห่งประเทศไทย ภายใต้มูลนิธิพระมหาคุณธรรมปัญญา ปัญญาปัญญาธิวัตร (เจริญกีนเจียว) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยภายใน และภายนอกสถาบัน รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้มข้นในการประเมินคุณภาพบทความก่อนออกตีพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณะ

บรรณาธิการบริหาร

ดร.สุริยา แสงอินตานักวิชาการศาสนา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 14

กองบรรณาธิการ

- | | |
|---|---|
| 1. ศ.(พิเศษ) ร.ท. ดร. บรรจบ บรรณรุจิ | จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| 2. ศ. ดร. ประยงค์ แสนบุราณ | มหาวิทยาลัยขอนแก่น |
| 5. รศ.ดร.สิน งามประโคน | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 6. รศ.ดร.ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด | มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา |
| 10. พระศรีวิจิตรวาทิ, ผศ.ดร. | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 13. ผศ. ดร.วราภรณ์ พูลสวัสดิ์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม |
| 14. พระครูนนทกิตติคุณ, ดร. (กิจการ โซติปัญญา) | ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย |
| 15.พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ,ดร. (มะเต๋อ) | รองผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์ |
| 16. ดร.จำรัส มุ่งเผือกกลาง | วิทยาลัยนครราชสีมา |
| 17. ดร.กุศล บอกลบุญ | ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา |
| 18. ดร.จักรพงษ์ ทิพสุเนิน | นักวิชาการศาสนา สศปส. เขต 14 |

สำนักงาน วัดกุศลสมาคร แขวงสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

โทร.ดร.สุริยา แสงอินตา 094-464-5352

เว็บไซต์วารสาร <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/nsc>

บทบรรณาธิการ

คณะกองบรรณาธิการประจำวารสาร ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่บทความ และเนื้อหาต่างๆ ทางวิชาการในเล่มนี้ ขอขอบคุณในความไว้วางใจทุกท่านที่ให้ความเชื่อมั่นแก่ทีมงานด้วยดีตลอดมาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารเสียงธรรมจากมหายาน เล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาปัญญาอื่นๆ ขึ้นสืบไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

//บทความวิชาการ
เรื่อง

ที่

ศูนย์กลางการเรียนรู้ในวัดของคณะสงฆ์.....	1
พระครูสุตานุยุต สุนาโค ก้อนนาค	
การพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ 21.....	6
พระมหาสุชาติ ธรรมกาโม	
ศีลธรรมชาวพุทธในปัจจุบัน.....	12
พระอธิการปริยญา ปภสสโร (เกิดผล)	
คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21.....	17
พระครูศรีรัตนภิรัต	
กลยุทธ์ความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย.....	25
พระครูวินัยธร ธฤติ วิโรจน์	

ศูนย์กลางการเรียนรู้ในวัดของคณะสงฆ์ Learning Center in the Temple of the Sangha

พระครูสุตานุยุต สุนาโค ก้อนนาค
นักวิชาการอิสระ

Phrakru Sutanuyut Sunako Konnak
Independent Scholar

Corresponding Author E-mail : Sunakoks@gmail.com

(Received : 1 January 2022 ; Edit : 3 January 2022; accepted : 5 January 2022)

บทคัดย่อ

ศูนย์กลางการเรียนรู้และการสอนและการอบรมทางด้านคุณธรรมควบคู่กับวิชาการ ภายใต้ความอุปถัมภ์จากคณะสงฆ์ ภายหลังเมื่อมีการตั้งโรงเรียนตามแบบสากล การศึกษาจึงแยกศาสนจักรและอาณาจักรออกจากกันโดยรัฐเป็นผู้ปกครอง การศึกษาของฝ่ายบ้านเมืองและทางพระสงฆ์รับผิดชอบการศึกษาทางด้านศาสนจักรแนวคิดและทิศทาง ด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเน้นท่องจำเป็นหลัก มาเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ธรรม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยมีความรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ในการเรียนที่แต่ละศูนย์แยกตามกิจกรรมการเรียนออกจากกัน ผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มต้องเรียนให้ครบทุกศูนย์ ส่วนศูนย์การเรียนรู้ที่จัดทุกกิจกรรมไว้ในศูนย์เดียว แต่ละกลุ่มต้องเปลี่ยนกันเข้าไปเรียน

คำสำคัญ : ศูนย์กลาง, เรียนรู้

Abstract

The center of teaching and moral education along with academic, Under the patronage of the monks, Later when a universal school was established. Education has separated the church and the kingdom by the state as a parent. Education of the country. And the priests are responsible for the study of the Church, the ideas and directions. The education of the monks. Consider changing the course to standard. The learning process is focused on memorization. This is a fair criticism. Create an atmosphere of learning. The learner is centered on updating curriculum content so that the monk is able to know the current situation. Each class is divided into separate activities. The students are divided into groups. Each group must complete all centers. The Learning Center organizes all activities in a single center. Each group has to change to learn.

Keywords: center, learning

ศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดพื้นที่การเรียนรู้ทางกายภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลหรือผู้เรียนในกลุ่มเล็ก ตามงานที่โปรแกรมกำหนดให้ โดยจัดเป็นคูหาหรือโต๊ะ และมีสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อประสม ช่วยในการเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนคอยแนะนำ

ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้มีพื้นฐานจากแนวคิดการศึกษาระบบเปิดในช่วงทศวรรษ 1960s ถึง 1970s โดยการจัดพื้นฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีโอกาสควบคุมการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมด้วยตนเองหรือโดยกลุ่ม จะจัดโดยแบ่งกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย การจัดพื้นที่นี้สามารถจัดภายในห้องเรียนในห้องปฏิบัติการ จะจัดโดยแบ่งออกเป็น 4-6 ศูนย์ ภายในห้องหรือศูนย์เดียวกลางห้องหรือมุมใดมุมหนึ่งของห้องหรือแม้แต่วิหารเพียงทางเดินก็ทำได้ แต่ต้องสามารถกำจัดเสียงรบกวนต่าง ๆ ได้ หรือจัดไว้ในห้องสมุด แต่ละศูนย์จะจัดในลักษณะเป็นโต๊ะ 1 ตัว และมีเก้าอี้

อยู่โดยรอบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียน อภิปราย วิจัย แก้ปัญหา หรือทดลองร่วมกัน หรืออาจจัดโต๊ะคอมพิวเตอร์ที่ต่อเป็น เครือข่ายหรือในลักษณะที่สามารถทำกิจกรรมคนเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็กได้ นอกจากนี้ยังจัดในลักษณะเป็นคูหาเพื่อกำจัดเสียงรบกวนในขณะเรียนหรือทำกิจกรรมจากศูนย์ใกล้เคียง หรือเสียงรบกวนอื่น ที่จะทำให้เสียสมาธิในการเรียน คูหาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คูหาแห้ง (Dry Carrel) และ คูหาเปียก (Wet Carrel) คูหาแห้งจะประกอบด้วยสื่อการเรียนที่ไม่มีวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ส่วนคูหาเปียกจะประกอบด้วยสื่อการเรียนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เทปเสียง วีซีดี วีซีดี เครื่องเล่นแผ่นวีซีดี เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการเรียนที่ประจำในแต่ละศูนย์จะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมที่แยกตามกิจกรรม หรือเป็นชุดการเรียนก็ได้

การประยุกต์ใช้ศูนย์การเรียนรู้

1. ศูนย์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้กับทุกระดับการศึกษา ทุกระดับวิชา
2. ศูนย์ฝึกทักษะ (Skill Centers) ศูนย์นี้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มขึ้น โดยได้รับการสอนจากบทเรียนผ่านสื่อหรือวิธีการอื่นมาก่อน ทักษะพื้นฐานจะทำให้ฝึกและปฏิบัติในศูนย์จนทำให้มีความชำนาญด้วยตัวผู้เรียนเอง
3. ศูนย์ความสนใจ (Interest Centers) เป็นศูนย์ที่สร้างขึ้นมากเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใหม่ๆ และให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. ศูนย์สอนเสริม (Remedial Centers) เป็นศูนย์ที่จะช่วยผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือหรือทักษะที่ยังไม่เพียงพอจากการเรียนปกติ หรือแยกผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ
5. ศูนย์เพิ่มพูนความรู้ (Enrichment Centers) ศูนย์นี้จะกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนหรือทำกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว เช่น ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงเรียนบทเรียนคณิตศาสตร์จบแล้วแต่ยังมีเวลาให้ไปเรียนในศูนย์นั้นที่มีบทเรียนยากเพิ่มขึ้น หรือมีกิจกรรมอื่นให้ทำเพิ่มความชำนาญ หรืออาจจะเป็นศูนย์ที่มีคอมพิวเตอร์ที่มีเกมทางคณิตศาสตร์
6. ศูนย์สำรอง (Reserved Centers) อาจจะมีศูนย์สำรองไว้ในกรณีที่ศูนย์แยกกิจกรรม เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมในศูนย์ใดเสร็จแล้วจะเข้าไปทำกิจกรรมในศูนย์อื่น แต่ศูนย์นั้นยังไม่ว่างเนื่องจากผู้เรียนในศูนย์นั้นยังทำกิจกรรมไม่เสร็จ ก็ให้มารอในศูนย์สำรองนี้โดยมีกิจกรรม ที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาเตรียมไว้จะเป็นกิจกรรมในลักษณะผ่อนคลาย ซึ่งจะทำให้ไม่ว่างในขณะ ที่รอหรือรบกวนผู้ที่กำลังทำกิจกรรมในศูนย์อื่น

ปัญหาของการศึกษาคณะสงฆ์

เกิดจากความไม่เป็นเอกภาพ ขาดคนรับผิดชอบโดยตรง คือสอนไปตามมีตามเกิดหรือเรียกว่าเดินไปตามยถากรรม ไม่มีระบบ ไม่เป็นระเบียบ หลักสูตรที่มีอยู่ก็เก่าแก่ ล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน เข้ากับคนรุ่นใหม่ได้ยาก อีกทั้งขาดทั้งงบประมาณ ขาดแคลนครูบาอาจารย์ ขาดบุคลากรทางการสอน ขาดมาตรฐานทางวิชาการ ขาดอุดมการณ์ ขาดความกล้าหาญทางจริยธรรม เมื่อเกิดวิกฤตในสถาบันสงฆ์ ก็เลยทำอะไรไม่ถูก

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยที่มีมาในอดีตเป็นลักษณะให้บริการแก่ภิกษุสามเณร และคนทั่วไป โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา และภิกษุเป็นผู้สอน วัดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นภูมิปัญญา โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางปัญญาที่สำคัญการศึกษาเป็นแบบให้เปล่า (เรียนฟรี สอนฟรี)

การเรียนการสอนและการอบรมทางด้านคุณธรรมควบคู่กับวิชาการ ภายใต้ความอุปถัมภ์จาก พระมหากษัตริย์ภายหลังเมื่อมีการตั้งโรงเรียนตามแบบสากล การศึกษาจึงแยกศาสนาจักรและอาณาจักรออกจากกันโดยรัฐเป็นผู้ปกครอง การศึกษาของฝ่ายบ้านเมืองและ ทางพระสงฆ์รับผิดชอบการศึกษาทางด้านศาสนาจักรแนวคิดและทิศทาง ทางด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเน้นท่องจำเป็นหลัก มาเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ธรรม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ภิกษุมีความรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีศักดิ์ศรีและพยายามให้รัฐจัดงบประมาณ หรือดูแลเกื้อหนุนเช่นเดียวกับการศึกษาของฝ่ายบ้านเมืองและในระดับมหาวิทยาลัยสงฆ์ ควรกลับมาทบทวนแนวทางการศึกษาในสมัยพุทธกาลและในอดีตที่ผ่านมาให้มาเมื่อเอกภาพในการศึกษามากยิ่งขึ้น ควรเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ยึดหลักพระไตรปิฎกเป็นแบบอย่างโดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา เสริมมาตรฐานครูบาอาจารย์ เน้นการศึกษาทั้งปริยัติ ปฏิบัติ เพื่อให้ได้ถึงปฏิเวธ จะได้รู้เท่าทันสังคมในยุคปัจจุบัน ปริยัติ คือการศึกษา พระธรรมวินัยอันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกให้เข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้ปฏิบัติ คือการปฏิบัติธรรมตามที่ได้ศึกษามาแล้วคือศีล สมาธิ และปัญญา ปฏิ

เวอร์ คือผลที่เกิดจากการศึกษาปริยัติ แล้วนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องจนเห็นผลเกิดปัญญาคือ มรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1 และระดมทรัพยากรต่างๆ มาใช้ในการศึกษาสงฆ์ และแก้ไขพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ปีพ.ศ. 2505 ให้สถาบันศาสนามีส่วนร่วมในการศึกษาของชาติและของคณะสงฆ์ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติแห่งชาติปีพ.ศ. 2542 (คณาจารย์,2550)

หลังจากพระพุทธศาสนาถูกถ่ายทอดออกสู่สังคมโลกแล้ว สิ่งที่มีเหมือนกันอย่างหนึ่งของการศึกษาฝ่ายคันถธุระของสงฆ์ในยุคหลังพุทธกาลสืบมา คือการนำเอาภาษาบาลี หรือที่พระพุทธโฆสะ ได้นำคำว่า “บาลี” มาใช้เรียกแทนภาษามคธตั้งแต่ในพุทธศตวรรษที่ 10 มาเป็นภาษากลางในการจารึกพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์หลักในพระพุทธศาสนา รวมทั้งอรรถกถา และฎีกาต่างๆซึ่งเป็นคัมภีร์ชั้นรอง ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นที่แห่งใดในโลกจึงต้องถูกเริ่มต้นด้วยการศึกษาภาษาบาลีก่อนเพื่ออ่านแปลพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และโยชนาต่างๆ

ซึ่งกระบวนการศึกษาของสงฆ์ไทยตั้งแต่สมัยโบราณเองก็เริ่มจากการศึกษาภาษาบาลีก่อนเช่นเดียวกัน โดยจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เรียกว่า “วงศ์ปริยัติ” คือเริ่มศึกษาจากคัมภีร์กลุ่มสัททวาวิเสส จนแตกฉานในหลักไวยากรณ์แล้วจึงเริ่มศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อุนฎีกา คัมภีร์ และโยชนา ปัจจุบันการศึกษาของสงฆ์ฝ่ายไทยนั้นยังคงให้ความสำคัญกับการศึกษาบาลีเป็นอย่างมาก จนถึงกับมีความเข้าใจกันอย่างกว้างขวางว่า การศึกษาภาษาบาลีคือการศึกษพระไตรปิฎก และในทางกลับกันการศึกษพระไตรปิฎกคือการศึกษภาษาบาลี(พุทธศาสนประวัติ,2541)

ความเป็นมาของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย อาจแบ่งยุคสมัยตามหลักฐานที่มีปรากฏในหน้าประวัติศาสตร์ได้ดังต่อไปนี้ คือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ยุคต้น(รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4) สมัยรัตนโกสินทร์ยุคใหม่(รัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน)

1.1 สมัยสุโขทัย

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีนั้น ปรากฏหลักฐานว่ามีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคของพ่อขุนรามคำแหง ดังจะเห็นได้จากจารึกที่พระองค์ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากเป็นพิเศษ จนถึงกับทรงส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีการศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกอย่างจริงจัง แม้แต่ตัวพระองค์เองก็ทรงสั่งสอนประชาชนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพร้อมกันด้วย

ตามบันทึกกล่าวว่า พ่อขุนรามคำแหงทรงมีความศรัทธาต่อพระเถระรูปหนึ่ง คือ พระมหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณี แห่งเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งท่านเป็นผู้ทรงความรู้แตกฉาน โดยมีความเป็นไปได้ว่าพระมหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณีนี้ จะได้รับการศึกษาบาลีมาในแบบลังกาวงศ์จนเชี่ยวชาญ จนถึงกับมีการจารึกข้อความที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปสังเกตการณ์รูปแบบการศึกษาต่างๆของชาวศรีลังกาด้วยตนเอง ไว้ในบันทึกที่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกของวัดศรีชุม (ประมาณ พ.ศ.1884 – 1910)

โดยเนื้อหาในจารึกได้เล่าเรื่องการจารึกแสวงบุญของพระมหาเถรศรีศรัทธาราชจุฬามณีไว้ว่า ท่านได้เดินทางไปตามปูชนียสถานต่างๆ จนกระทั่งถึงเกาะลังกา ต่อมาได้ว่า ท่านได้เดินทางไปตามปูชนียสถานต่างๆ จนกระทั่งถึงเกาะลังกา ต่อมาภายหลังเมื่อพ่อขุนรามคำแหงได้ทรงโปรดให้ไปอาราธนาท่านมายังเมืองสุโขทัยเพื่อแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะสงฆ์ ท่านจึงได้นำเรื่องราวและวัฒนธรรมของลังกาวงศ์มาเผยแพร่ในสุโขทัย ท่านถึงกลับมีการส่งพระไทยไปศึกษากับคณะสงฆ์ลังกาพร้อมกับอาราธนาพระสงฆ์จากศรีลังกามาสอนในประเทศไทย

ในสมัยการศึกษาเล่าเรียน ปริยัติธรรมคงจะเป็นที่นิยมเรียนกันอย่างจริงจังทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะพ่อขุนรามคำแหงเองก็ทรงเป็นครูผู้สอนธรรมในสมัยนั้นด้วย ดังมีปรากฏใน ศิลาจารึกด้านที่ 4 ตอนที่ 4 ว่า “พ่อขุนรามคำแหงนั้นหาเป็นท้าวเป็นพระญาแก่ไทยทั้งหลาย หาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนไทยทั้งหลายให้รู้บุญธรรมแท้”

ข้อความในตอนนี้นำแสดงให้เห็นว่า ฐานะของครูอาจารย์ที่สอนธรรมในสมัยนั้นเป็นฐานะที่มีเกียรติยิ่ง เพราะแม้แต่ผู้เป็นพระมหากษัตริย์ก็ทรงดำรงอยู่ในฐานะนี้ นอกจากนี้พระราชนิพนธ์คัมภีร์ไตรภูมิ พระร่วงของพระเจ้าลิไท ก่อนเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ ก็ถือกำเนิดในช่วงนี้อีกด้วย จึงเห็นได้ว่าประชาชนในสมัยนั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาธรรม และยกย่องผู้ที่ศึกษาธรรม แม้แต่องค์พระมหากษัตริย์เองก็ต้องเกี่ยวข้องกับการศึกษาธรรมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง อันแสดงให้เห็นว่า ยุคสุโขทัยในช่วงนี้การศึกษาพระปริยัติธรรมคงเจริญรุ่งเรืองมาก ทั้งนี้ก็เพราะได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ มีพ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น ทามห้คุณค่าและค่านิยมของการศึกษาธรรมได้เจริญงอกงามขึ้นอย่างมั่นคงในแผ่นดินไทยสืบมาถึงปัจจุบัน(พระเฉลิมชาติ ชาตวีโร,2552)

1.2 สมัยอยุธยา

เมื่อสมัยสุโขทัยอ่อนแอลงทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายการทหาร ทางกรุงศรีอยุธยาเริ่มมีอำนาจขึ้น และไม่ยอมขึ้นตรงกับกรุงสุโขทัยเช่นแต่ก่อน ในที่สุดก็จัดตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีทั้งยังรวมเอากรุงสุโขทัยขึ้นกับกรุงศรีอยุธยาอีกด้วย

จากพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาหลายฉบับ ในยุคต้นแห่งกรุงศรีอยุธยานั้นมิได้ระบุถึงการศึกษาของสงฆ์อย่างชัดเจนลงไป ส่วนมากจะเป็นเรื่องราวทางการเมือง พระราชกรณียกิจ และการศึกสงคราม ในส่วนศาสนาจะพบเพียงแต่การสร้างวัดวาอารามเท่านั้น เมื่อศึกษาจากบริบทโดยรวมในบันทึกประวัติศาสตร์ก็จะพบว่ากษัตริย์ผู้ปกครองกรุงศรีอยุธยาในช่วงนี้ไม่ได้สนพระทัยเรื่องการศาสนาดังเช่นสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี

การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมก็ปล่อยให้ไปตามอัธยาศัย ฝ่ายคามวาสีที่เคยมีอำนาจในพระราชสำนักและหมู่ประชาชนในสมัยกรุงสุโขทัยพอมมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาก็เสื่อมอำนาจลง ตรงกันข้ามกับฝ่ายอรัญญวาสีที่กลับมามีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ เพราะเน้นการเรียนไสยศาสตร์เวทมนต์คาถาทำให้ประชาชนมีความหลงใหล ผู้ที่เข้ามาบวชก็ศึกษาอาคมเป็นต้นเหตุให้ละเลยการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นเหตุให้พระศาสนาเสื่อมลง

เมื่อต่อมาช่วงกลางของยุคอาณาจักรอยุธยาเริ่มตั้งแต่พ.ศ. 2031-2172 มีปรากฏร่องรอยของการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2153-2171) จากหลักฐานพบว่าการศึกษาจะเสื่อมลงไป แต่พระสงฆ์ในพระนครศรีอยุธยาก็ยังมีการจัดการศึกษากันอยู่และพระมหากษัตริย์เมื่อครั้งยังเป็นพระศรีศิลป์ผนวชอยู่วัดระฆังได้ศึกษาบาลีจนชำนาญพระไตรปิฎกจนได้รับสมณศักดิ์ที่พระพิมลธรรมอนันตปรีชา

ต่อมาเมื่อพระองค์ได้เสด็จขึ้นเสวยพระราชสมบัติจึงได้ให้การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่คณะสงฆ์เป็นอย่างมาก ดังที่เห็นจากการที่พระองค์ทรงเสด็จออกบอกพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรด้วยตัวพระองค์เองอยู่เสมอ ซึ่งมีปรากฏอยู่ในพงศาวดารกรุงเก่าตอนหนึ่งว่า “สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ทรงได้ศึกษาพระปริยัติธรรมชำนาญมาตั้งแต่ยังผนวช ครั้นเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติแล้วทรงครุฑาเสด็จออกบอกหนังสือพระภิกษุสามเณรที่นั่งจอมเกล้า 3 หลังเนื่องๆ”

1.3 สมัยธนบุรี

หลังจากอยุธยาเสียกรุงเมื่อพ.ศ. 2310 ทั้งพระไตรปิฎกและเจดีย์สถานทั้งปวงก็เป็นอันตรธานสาบสูญ สมณะผู้ที่ศึกษาร่ำเรียนพระไตรปิฎกก็พลัดพรากล้มตายเป็นจำนวนมาก เมื่อพระเจ้ากรุงศรีขึ้นครองราชทรงประกอบพระราชกรณียกิจอย่างหนักหน่วงถึงแม้ทรงตรากตรำรำลึกแทบตลอดรัชสมัยแต่พระองค์ก็ได้ละเลยที่จะทะนุบำรุงศาสนา

โดยเฉพาะเรื่องพระปริยัติธรรมดังที่พระองค์ได้มีพระบรมราชโองการสั่งพระศรีภูวปรีชาราชเสนาบดีศรีสาลักษณ์ให้สืบเสาะหาพระสงฆ์เถรานุเถระผู้รู้รอบรู้และธรรมทรงแต่งตั้งให้พระเถรานุเถระทั้งหลายเป็นพระราชาคณะฐานานุกรมน้อยใหญ่ตามสมณฐานันดรศักดิ์เหมือนอย่างแต่ก่อนให้อยู่ในพระอารามต่างๆในกรุงธนบุรีเพื่อคอยสั่งสอนกล่าวคัมภีร์และวิปัสสนาธุระแก่พระสงฆ์สามเณรทั้งปวงและในปลายรัชสมัย พระองค์ทรงส่งพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิและทรง สมณศักดิ์แก่ย้ายกันไปนำพระคัมภีร์วิสุทธิมรรคจากกัมพูชา และนครศรีธรรมราชมาดำเนินการคัดลอกไว้ในกรุงธนบุรี เพื่อให้การศึกษาและเล่าเรียนของบรรดาพระภิกษุสงฆ์ดำเนินไปตามแบบอย่างของกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ทำได้ไม่เต็มที่นักเพราะบ้านเมืองอยู่ในระหว่างกอบกู้เอกราช

1.4 สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4)

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ได้เริ่มต้นขึ้นใหม่พร้อมกับการสร้างเมืองอมรนครรัตนโกสินทร์แห่งใหม่เริ่มตั้งแต่การรวบรวมคัมภีร์ที่สูญหายไปในขณะที่แตกกรุงของอยุธยา ซึ่งในยุคสมัยนี้จะปรากฏภาพการฟื้นฟูและพัฒนาสู่ก้าวต่อไปของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยอย่างเด่นชัดกว่ายุคก่อนๆ โดยช่วงต้นแห่งรัตนโกสินทร์การศึกษาของคณะสงฆ์จะผสมผสานกับการศึกษาในระบบใหม่ที่ค่อยๆแทรกซึมเข้ามา จนกระทั่งในที่สุดจะนำไปสู่การปฏิรูปใหญ่ของการศึกษาทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายการสงฆ์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงประดิษฐานกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์แล้ว พระองค์ทรงเอาพระทัยปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นอันดับแรก เพราะพระองค์ทรงเชื่อว่าพระศาสนาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อจิตใจของประชาชน โดยเฉพาะในขณะที่บ้านเมืองกำลังตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด พระองค์ทรงเห็นว่าการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่สำคัญอันจะเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนานั้นจำเป็นต้องมีการชำระพระไตรปิฎกเสียใหม่ (พระธรรมกิติวงศ์(ทองดี สุรเตโช),2546)

1.5 สมัยรัตนโกสินทร์ยุคใหม่ (รัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน)

ในช่วงก่อนหน้านั้นการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยแม้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือหลักสูตรไปบ้างแต่ก็ยังคงรูปลักษณะของความเป็นพระปริยัติในแบบดั้งเดิมที่เน้นการเล่าเรียนพุทธวจนะเป็นสำคัญแต่ในยุคสมัยนี้รูปโฉมของการศึกษาพระปริยัติธรรมได้เปลี่ยนแปลงไปจากดั้งเดิมมาก โดยมีการรับเอากระแสการศึกษาของโลกฝ่ายตะวันตกมาผนวกเข้ากับการศึกษาในแบบปริยัติธรรมดั้งเดิมทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการมากขึ้นโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน(เสถียร โพธิ์นันทะ,2540)

สรุป

ศูนย์กลางการการเรียนการสอนและการอบรมทางด้านคุณธรรมควบคู่กับวิชาการ ภายใต้ความอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ ภายหลังเมื่อมีการตั้งโรงเรียนตามแบบสากล การศึกษาจึงแยกศาสนจักรและอาณาจักรออกจากกันโดยรัฐเป็นผู้ปกครอง การศึกษาของฝ่ายบ้านเมืองและ ทางพระสงฆ์รับผิดชอบการศึกษาทางด้านศาสนจักรแนวคิดและทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์ ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเน้นท่องจำเป็นหลัก มาเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ธรรม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยมีความรู้เท่าทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ในการเรียนที่แต่ละศูนย์แยกตามกิจกรรมการเรียนออกจากกัน ผู้เรียนที่แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มต้องเรียนให้ครบทุกศูนย์ ส่วนศูนย์การเรียนรู้ที่จัดทุกกิจกรรมไว้ในศูนย์เดียว แต่ละกลุ่มต้องเปลี่ยนกันเข้าไปเรียน

ข้อดีของศูนย์การเรียนรู้

1. เรียนตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือภายในกลุ่ม (Self-Pacing) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามความต้องการความสามารถของแต่ละคนหรือผู้เรียนภายในกลุ่ม
2. เรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง (Active Learning) ศูนย์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียน การตอบสนอง และให้ผลย้อนกลับทันที
3. บทบาทของผู้สอน (Teacher Role) ศูนย์การเรียนรู้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำและคอยช่วยเหลือการเรียนมากขึ้น
4. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ภาวะเป็นผู้นำยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

บรรณานุกรม

- คณาจารย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2550). ประวัติศาสนาพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด นวสาส์น การพิมพ์.
- พุทธศาสนประวัติ.(2541). รวมบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนาจัดพิมพ์ขึ้นในคราวฉลอง 25 พุทธศตวรรษ ณ ประเทศอินเดีย พ.ศ.2499.
- พระเฉลิมชาติ ชาติวโร (อิทธิรงค์).(2552). ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ : หจก.นวสาส์น การพิมพ์.
- พระธรรมกิตติวงศ์(ทองดี สุรเตโช).(2546). บทบาทของสถาบันพระพุทธศาสนากับการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- เสถียร โพธิ์นันทะ.(2540). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ : ภาค 2. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

การพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ 21

The development of monastic education the 21st century

พระมหาสุชาติ ธมมกาโม

นักวิชาการอิสระ

Phra Maha Suchat Dhammakamo

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail : Suchat547@gmail.com

(Received : 5 March 2022 ; Edit : 8 March 2022; accepted : 1 April 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมแห่งการเรียนรู้ของสังคมโลก การพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์จึงเป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพระภิกษุ สามเณรเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้แก่พระภิกษุ สามเณรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยและสังคมโลก

คำสำคัญ : การพัฒนาศึกษาสงฆ์ ,ศตวรรษที่ 21

Abstract

The 21st century monastic education is the development of monastic education to keep pace with the changes in the social learning society of the world. The development of the monks' education is an important task of the monks to promote the learning of the monks. Novice to enhance the 21st century learning skills for monks. The novice in publishing Buddhism in Thai society and the world society.

Keywords : The development of monastic, 21st century.

บทนำ

การศึกษาของคณะสงฆ์ประกอบด้วยการศึกษาสามขั้นตอน คือ ขั้นปริยัติ ขั้นปฏิบัติ และขั้นปฏิเวธ การศึกษาขั้นปริยัติเป็นการศึกษาทางทฤษฎี เพื่อศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระพุทธวจนะ และพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีต การศึกษาพระปริยัติธรรมมิได้จัดเป็นรูปแบบของโรงเรียน แต่จัดการเรียนการสอนภายในวัด ดังนั้น วัดจึงเป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระปริยัติธรรม และถือเป็นศาสนกิจอย่างหนึ่งที่พระภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา และนำความรู้ที่ถ่ายทอดให้กับประชาชน(พระราชวรดิฐ,2543)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เข้าสู่ระบบโรงเรียนเป็นครั้งแรก และในระยะต่อมาได้มีการตรากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสงฆ์อีกหลายฉบับ ยังผลให้การศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจนเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 การศึกษาพระปริยัติธรรมจำแนกเป็นสี่ประเภท คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (ระดับมัธยมศึกษา-อุดมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม (ระดับประถมศึกษา) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (ระดับมัธยมศึกษา) และการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ (ระดับอุดมศึกษา)(กรมการศาสนา,2542)

ในสังคมไทยนั้น การบวชเณรและพระเป็นทางเลือกในการแสวงหาโอกาสทางการศึกษาและการได้เข้าทำทางอาชีพของคนจนในชนบทจำนวนมาก ที่ไม่มีโอกาสรับการศึกษา และประเพณีการบวชเรียนซึ่งมีความหมายว่า บวชคู่กับเรียน เมื่อบวชก็ต้องเรียน หรือที่บวชก็เพื่อเรียน (พระพรหมคุณณาภรณ์,2542)

การศึกษาสงฆ์ถูกแยกออกจากระบบการจัดการศึกษาสำหรับประชาชน โดยจัดให้อยู่ในความดูแลของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคม ด้วยเหตุที่ผู้เรียนอยู่ใน "ภิกษุภาวะ" แม้จะเป็นหลักสูตรเดียวกับการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป เช่น หลักสูตรพระปริยัติธรรมศึกษา แผนกสามัญศึกษาก็ตาม เป็นต้น โครงการสร้างการบริหารการศึกษาเช่นนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาของคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการศึกษามีใช้ภาระหน้าที่หลักของกรมการศาสนาและมหาเถรสมาคมเหมือนเช่นกรมอื่นๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ หากพิจารณาโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาของฆราวาสและการศึกษาสงฆ์อย่างชัดเจน เพราะในหน่วยงานระดับกรม 14 หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจำแนกตามระดับอย่างชัดเจน 7 หน่วยงาน และเน้นเฉพาะการศึกษาของฆราวาส(สมปอง มากแจ้ง,2542)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของคนในชาติ ประเทศชาติจะพัฒนาก้าวหน้าไปได้ คนในชาติต้องได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ เมื่อประชากรมีคุณภาพทางการศึกษา กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อันจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น การศึกษาเปรียบเหมือนกุญแจที่จะไขเข้าไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่า “ยุคไร้พรมแดน และยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร” การแข่งขันในสังคมโลก จะทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี การศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมโลก และในสังคมไทยอย่างยิ่งย่น การศึกษานับว่ามีบทบาทและมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น การศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญ ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างเป็นสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาบุคคลทั้ง 4 ด้าน ให้ความสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ปัจจุบันการจัดระบบการศึกษาของรัฐเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยอาศัยรูปแบบต่างๆ ทั้งการศึกษาที่จัดตามแนวระบับโรงเรียน คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา การศึกษาที่จัดนอกกระบบโรงเรียน และการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต(อาณันย์ มุทะธากุล,2545)

1.การศึกษาของคณะสงฆ์ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ มิได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้เป็นส่วนเฉพาะต่างหากจากการศึกษาของประชาชน ดังนั้นการศึกษาของคณะสงฆ์จึงควรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติ และใช้หลักการในการจัดตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาสงฆ์ หมายถึง สิ่งที่พระภิกษุสามเณรต้องเล่าเรียนทำความเข้าใจ ส่วนคณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทจากอุปัชฌาย์ การศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุสามเณร โดยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นทางการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลักโดยมี วัดอุปสมงค์สำคัญคือ ป้องกันมิให้เปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มี 3 ระดับ ได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรม ชั้นเอก

2. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี 8 ระดับ ได้แก่ ประโยค 1-2 และเปรียญธรรม 3-4-5-6-7- 8-9

3.หลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกในมหาวิทยาลัย ได้แก่ พุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย และศาสนศาสตร์บัณฑิต ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต และศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4.หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอน ต้นและตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรทั้ง 4 ประเภทสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จัดเป็น การศึกษา

ปริยัติธรรม กลุ่มที่ 2 เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาพร้อมกับวิชาสามัญอื่น ๆ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัยสงฆ์และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญจัดเป็น การศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์(สมปอง มากแจ้ง,2550)

เมื่อพิจารณาเป็นส่วนใหญ่ 2 ส่วน คือ คันธธุระ 1 วิปัสสนาธุระ 1 คันธธุระนั้น เรียนหนัก เริ่มต้นด้วยการเรียนภาษาบาลี และแปลพระไตรปิฎก พยายามให้อ่านออกแปลได้ค้นคว้าให้แตกฉาน ส่วนวิปัสสนาธุระนั้น ไม่หนักนัก โดย การเรียนทางสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้ใจสะอาดปราศจากกิเลสทั้งปวง(กองบาลีสนามหลวง,2550)

กระทรวงศึกษาธิการให้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และปรับปรุงใหม่เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2535 การศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาแบบประยุกต์หรือเป็นการกรีกศึกษารูปแบบหนึ่งทางการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยมีวัตถุประสงค์คือฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และฝ่ายบ้านเมือง เมื่อพระภิกษุสามเณรได้ลาสิกขาแล้วก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไป ปัจจุบันนี้การศึกษาประเภทนี้ได้กระจายอยู่จังหวัดต่างๆทั่วประเทศ

มหาวิทยาลัยสงฆ์ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่าการศึกษาคือเป็นสิ่งสำคัญจึงได้ปฏิรูปการศึกษา จัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบเหมือนนานาอารยประเทศให้ราษฎรทุกคนได้ศึกษาอย่างมีระบบ และสำหรับพระภิกษุสามเณรพระองค์ก็ทรงสนับสนุนให้คณะสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งด้านพระปริยัติธรรมและวิชาการชั้นสูงสมัยใหม่ควบคู่กันไป ได้ทรงตั้งสถาบันมหาธาตุวิทยาลัเมื่อ พ.ศ. 2432 ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2434 ได้พระราชทานนามใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และในปี พ.ศ. 2436 ก็โปรดให้เปิดขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหาร และได้ทรงพระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งนี้ได้ดำเนินการมาโดยลำดับ แต่ก็ยังไม่ก้าวหน้าถึงขั้นเป็นมหาวิทยาลัย เพิ่งจะมายกระดับการศึกษาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยในรัชกาลปัจจุบันนี้เอง โดยเฉพาะมหาเถรสมาคมได้ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์อันเป็นการรับการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งนั้นเป็นการศึกษาสงฆ์อย่างเป็นทางการ

ต่อมารัฐบาลโดยการยินยอมของรัฐสภาที่รับรองพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2527 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2527 และรับรองพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2540 ลงวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2540 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 118 ตอนที่ 51 ก 1 ตุลาคม พ.ศ. 2540

จากความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษาของคณะสงฆ์ในอดีตถึงปัจจุบันการศึกษาคณะสงฆ์นั้นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยต้องอาศัยศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนเพื่อการสนับสนุน การศึกษาของคณะสงฆ์และปัจจุบันพระภิกษุ สามเณรมีการบรรพชาและอุปสมบทน้อยการศึกษาของคณะสงฆ์จึงเน้นมาอยู่ที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการพัฒนาการศึกษาสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 นั้น ส่วนงานที่ได้รับและมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมากคือมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง เป็นการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เน้นการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้พระภิกษุ สามเณรเกิดทักษะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างเท่าทัน

2.ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ได้กล่าวถึง ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลกศิลปะ

คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)

ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

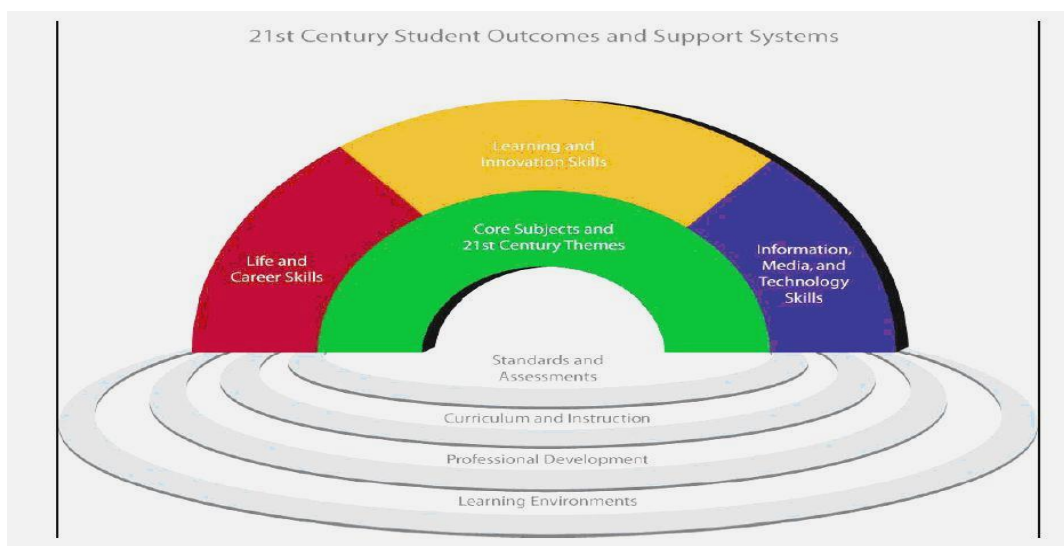
ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C

3R คือ Reading (อ่านออก), (R) Riting (เขียนได้), และ (R) Rithematics (คิดเลขเป็น)

7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

แนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) (www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนารอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework)
(ที่มา :<http://www.vcharkarn.com/varticle/60454>)

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง

สรุปได้ว่า การพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 นั้น พระภิกษุสงฆ์จะต้องปรับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องเพิ่มทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นให้มากขึ้น การพัฒนาการศึกษาของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นโจทย์สำคัญที่คณะสงฆ์ทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญและกระตุ้นให้พระภิกษุสงฆ์ในการปกครองของตนเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะ ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งก็ได้กระตุ้นให้นิสิตของตนเองเสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้คณาจารย์จัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะในศตวรรษที่ 21 การศึกษาของคณะสงฆ์จึงจะก้าวข้ามศตวรรษที่ 21 และทำให้พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปทั่วโลก

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา.(2542). คู่มือการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองบาลีสนามหลวง.(2540). เรื่องสอบบาลีสนามหลวงแผนกบาลี. ฉบับ พ.ศ. 2540-2550. 11 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต).(2542). การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รอกทางออก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระราชวชิรดิลก.(2543).กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมปอง มากแจ้ง.(2542). รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์.กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.2542.
- อาณันย์ มุทธธากุล.(2545).การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเจริญศึกษา อำเภอร่องแงะ จังหวัดนราธิวาส.วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร.
- ออนไลน์ วันที่ 3 มกราคม 2559 : ที่มา :(<http://www.vcharkarn.com/varticle/60454>))

ศีลธรรมชาวพุทธในปัจจุบัน Buddhist morality today

พระอธิการปริญญา ปภัสสโร (เกิดผล)

นักวิชาการอิสระ

Phra Athikan Parinya Paphassaro (Keophol)

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail : Keophol541@gmail.com

(Received : 5 April 2022 ; Edit : 8 April 2022; accepted : 30 April 2022)

บทคัดย่อ

ศีลธรรมชาวพุทธในปัจจุบันถือว่าการเป็นปัญหาทางสังคมในระดับต้น เพราะชาวพุทธในประเทศไทย เป็นชาวพุทธแต่นาม แต่ความเป็นจริงไม่รู้ศีลธรรมมากเท่าที่ควรจากพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสว่า ชาวพุทธนั้นจำเป็นในการฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ถ้าชาวพุทธมีศีลธรรม ศาสนา ธรรมะ ในผู้เป็นนักเศรษฐกิจก็ทำประโยชน์เกิดขึ้นแก่มนุษย์ นักการเมืองก็ทำเพื่อประโยชน์เพื่อมนุษย์ นักปกครองก็ปกครองเพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ ไม่มีใครทำเพื่อตน แต่ทำเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ นั้นแหละความหมายของศีลธรรม หรือคุณค่าของศีลธรรมเลยไม่มีปัญหาใดๆ เศรษฐกิจก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีศีลธรรม การเมืองก็จะไม่เกิดปัญหา การปกครองก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีศีลธรรมในตัวตน

คำสำคัญ : ศีลธรรม,ชาวพุทธ

Abstract

Buddhist morality is considered as a social problem at the beginning level. Because Buddhists in Thailand. It is a Buddhist name. But reality is not as much moral as it should be from Buddhism. The social problem, which the Buddha said, Buddhist is necessary to listen to Dharma, meditation, if the Buddhist morality, religion, Dharma. In economics, it is beneficial to human beings. Politicians do it for the benefit of mankind. The governor is ruled for the benefit of human beings. No one does it for themselves. But do it for the benefit of human beings. That's the meaning of morality. Or moral value No problem The economy does not have a problem if it is morally politically unstable. Governance is no problem. If there is a moral in the person.

keyword : Moral, Buddhist

พระพุทธศาสนาในประเทศไทย สมัยปัจจุบัน

ในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขของชาติทรงเป็นพุทธมามกะ พระมหากษัตริย์และรัฐร่วมกันอุปถัมภ์บำรุงกิจการคณะสงฆ์และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหมู่ประชาชน จากการสำรวจประชากรครั้งล่าสุดประเทศไทยมีประชากร 63 ล้านคน และคนไทยร้อยละ 94 นับถือพระพุทธศาสนา ตามสถิติเมื่อปี 2545 ทั่วทั้งประเทศไทยมีวัดอยู่ 32,000 วัด พระภิกษุ 265,956 รูป และสามเณร 87,695 รูป

นอกจากมีวัดป่าหลายวัด ซึ่งเป็นวัดที่พระจะเข้าไปปฏิบัติธรรมระยะยาวได้แล้ว ยังมีวัดอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน และในตัวเมืองเองก็มีวัดหลายวัดด้วยกัน ตามปกติโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของวัด และพระสงฆ์เองนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันตามความพยายามของรัฐที่ประสงค์จะยกระดับการศึกษาของประเทศชาติทั้งหมด ดังนั้นพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์จึงสัมพันธ์เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวันของประชาชนในประเทศไทย(พระธรรมโกศาจารย์ ,2561)

การส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ในการสั่งสอนพระพุทธศาสนาแก่คนทุกวัย มีหลายประเด็นที่จะขอกล่าวถึง

ประการแรก ธรรมเนียมนิยมในการเทศนา คือ พระสงฆ์นั่งบนธรรมาสน์และชาวบ้านนั่งบนพื้นพนมมือฟังธรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยชอบนัก และผลที่เกิดขึ้นคือมีเฉพาะคนแก่เท่านั้นที่เข้าวัดในวันพระสถานการณ์ยิ่งหนักเข้าเข้าไปอีก เพราะวันพระตรงกับวันทำงานแลคนหนุ่มสาวมาวัดไม่ได้ มีพระธรรมเทศนาบ้างในวันอาทิตย์ แต่การไปวัดวันอาทิตย์ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก คนมักพูดว่าไม่มีเวลาไปวัดและฟังธรรม

ในการแก้ปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้นำหลักเศรษฐศาสตร์มาจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่สอนเรื่องการพึ่งตนเองทางสายกลาง ซึ่งพระองค์ทรงเรียกว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" ที่ไม่เพียงแต่จะเป็นแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นแผนพัฒนาแบบยั่งยืนที่ขยายออกไปในการที่เศรษฐกิจจะหมุนต่อไปด้วยกัน จนพบกับความต้องการในระดับที่พอเพียง มากกว่าจะให้ระดับความมั่งคั่งที่มีความโลภเป็นตัวขับเคลื่อนเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่ประชาชนและประเทศต่าง ๆ พอใจกับระดับความมั่งคั่งที่มีเหตุผล และความมั่งคั่งนั้นจะต้องไม่เกิดขึ้นจากความเสียหายของผู้อื่น ทุกคนมีพอที่จะยังชีพและพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนชาวพุทธทุกระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนตัว ชุมชนและระดับชาติ ที่จะให้คืนกลับมาหาคุณค่าทางพระพุทธศาสนา และให้มีกิจกรรมและนโยบายทางเศรษฐกิจตั้งอยู่บนคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งในการที่ทรงปฏิบัติเช่นนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงแสดงว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในโลกสมัยปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแปลมหาชนกชาดกเป็นพากย์ภาษาไทยและอังกฤษ โดยมีการปรับให้เข้ากับสังคมปัจจุบันตามท้องเรื่อง พระมหาชนกทรงบำเพ็ญวิริยบารมีอย่างยิ่งยวด ไม่ทรงประสงค์ผลตอบแทนอะไร ได้ทรงขึ้นครองราชย์และนำความรุ่งเรืองมาสู่พระราชอาณาจักรมหาชนกชาดกซึ่งจัดพิมพ์เมื่อปี 2539 เป็นหนังสือขายดีที่สุดและเหมาะสมกับเวลาในการย้ำเตือนให้คนไทยอดทนต่อวิกฤตทางเศรษฐกิจและเพียรพยายามในการฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยอาศัยความเพียร ปัญญา และสุขภาพแข็งแรง

คณะสงฆ์ไทยได้ร่วมจัดทำกิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น ก่อตั้งวัดและจัดให้มีพระธรรมทูตอยู่ประจำในประเทศตะวันตกหลายแห่ง ในประเทศไทยเองก็มีทั้งวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม ซึ่งคนทุกชาติสามารถเข้ามาเรียนรู้และปฏิบัติธรรมได้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ มีคำแนะนำทั้งภาคภาษาไทยและอังกฤษ มีหลายวัดด้วยกัน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะพระภิกษุชาวตะวันตก ถ้าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการเพาะปลูกสิ่งที่จะก่อให้เกิดความสุขและเป็นการกำจัดสิ่งที่จะนำทุกข์มาให้

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนหนึ่งยังหมายถึงการจัดโรคร้ายทางสังคม ซึ่งมาพร้อมกับความทันสมัยและโลกาภิวัตน์ ทั้งในแง่ของการลดความทุกข์ และในแง่ของการเตรียมคนให้ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า แน่แน่นอนว่าภารกิจส่วนใหญ่ในการนำชาวพุทธกลับมาหาพระพุทธศาสนาอีก ก็โดยการสอนให้รู้จักวิถีการประยุกต์ใช้ "ประเพณีดั้งเดิม" ที่เขา "ต้องการ" จะยึดถือแล้วปรับให้เข้ากับสถานการณ์ "สมัยใหม่" ที่เขา "ต้อง" ดำเนินชีวิต ถึงแม้จะดูว่าขัดแย้งกับประเพณีดั้งเดิมก็ตาม

ดังที่กล่าวมาแล้ว ทีมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ฝึกอบรมพระสงฆ์ให้สามารถสอนวิชาพระพุทธเจ้าศาสนาตามโรงเรียนได้ ยังจัดส่งนิสิตให้ออกไปฝึกปฏิบัติงานอยู่กับชาวบ้าน เราใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ทำคำสอนของพุทธเจ้า ให้สืบค้นได้ง่ายทั่วโลกเพียงแค่คลิกเมาส์ให้นิสิตได้สนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ

ในการตอบสนองต่อโลกาภิวัตน์ การเผยแผ่ของชาวพุทธยังต้องสร้างเครือข่ายชาวพุทธทั่วโลกทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของชาวโลกกล่าวคือบางทีเราอาจจะต้องเข้าไปสู่กระแสโลกาภิวัตน์เสียเอง เพื่อที่จะนำพระพุทธศาสนาให้มีคุณค่าต่อโลกยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเด็นนี้อยากจะทบทวนความคิดริเริ่ม 2 ประการ ทีมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้เป็นผู้แสดงบทบาทสำคัญ

ในปี 2543 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพร่วมจัดประชุมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลกครั้งที่ 2 หรือที่เรียกกันว่า "การประชุมสุดยอดชาวพุทธ" ในประเทศไทยซึ่งการประชุมครั้งนี้มีผู้นำศาสนาในระดับสูงจาก 16 ประเทศ ซึ่งเป็นผู้แทนจากพระพุทธศาสนานิกายสำคัญทั้งฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานเข้าประชุมร่วมกัน ผู้นำศาสนาเหล่านี้มีเพียงพูดคุยกันเกี่ยวกับวิถีการที่จะทำงานร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์สุขของมวลชนและให้ความร่วมมือกัน ในสิ่งที่จะก่อให้เกิดสันติภาพมั่นคงและทำให้มนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมดี

ขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น แต่ยังสามารถรับรองกฎบัตรก่อตั้งการประชุมพุทธนี้ให้เป็นองค์กรถาวรผูกสัมพันธ์ผู้นำพุทธทั่วโลกทำงานร่วมกันให้ธรรมบริการแก่นมนุษยชาติอีกด้วย

ในปีเดียวกันนั้นเอง ผู้แทนคณะสงฆ์ไทยได้เข้าร่วมในการประชุมสุดยอดของผู้นำศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพโลกในสหัฐวรรษ ณ หอประชุมใหญ่องค์การสหประชาชาติมหานครนิวยอร์ก ซึ่งนับเป็นเหตุการณ์ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ผู้นำระดับสูงจากศาสนาสำคัญทั่วโลกทั้งหมดมาพบปะกันในที่แห่งเดียวกัน เพื่อพูดคุยถึงหนทางและวิธีการก่อให้เกิดสันติภาพแก่โลกนอกจากนี้ยังได้ร่วมการประชุมซึ่งเป็นผลสืบเนื่องในปัดมาอีก ณ มหานครนิวยอร์กเพื่อวางแผนปฏิบัติงานต่อไป และพูดคุยวิธีการที่จะให้เป้าหมายของการประชุมสุดยอดเพื่อสันติภาพในปี 2543 นำมาปฏิบัติให้เกิดผล

ผลก็คือการประชุมสภาผู้นำศาสนาโลกครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2546 โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและการประชุมสุดยอดเพื่อสันติภาพโลกในสหัฐวรรษร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ผู้แทนระดับสูงของศาสนาต่าง ๆ ในโลก ได้พบปะพูดคุยกัน พร้อมกับร่วมกันแสวงหาเส้นทางสู่สันติภาพ การบรรเทาความยากจน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้มีการลงนามรับรองกฎบัตรก่อตั้งสภาผู้นำศาสนาโลกซึ่งประกอบด้วยศาสนาพุทธ ฮินดู เซน อิสลาม ยูดาเย คริสต์และศาสนาอื่น ๆ เป็นองค์กรถาวร ลักษณะสำคัญของสภาผู้นำศาสนาโลกก็เพื่อทำงานใกล้ชิดกับองค์การสหประชาชาติในประเด็นเหล่านี้ในขณะเดียวกันต้องรักษาความเป็นองค์กรอิสระด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดทำระเบียบว่าด้วยสถาบันการศึกษาในประเทศอื่น ๆ มาเป็นสถาบันสมทบกับมหาวิทยาลัยโดยมีประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย เช่น วิทยาลัยพระพุทธศาสนาต้องถูกขออนบอบในประเทศเกาหลีได้เข้ามาเป็นสถาบันสมทบกับมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว และวิทยาลัยพระพุทธศาสนาจีนในไต้หวัน ได้สมัครเข้ามาเป็นสถาบันสมทบอีกแห่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยกำลังจึงสร้างเครือข่ายการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในระหว่างประเทศและนิภายในที่แตกต่างกัน ดังนั้น การสนทนาแลกเปลี่ยนทางวิชาการจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันถูกจัดให้มีขึ้นและรักษาความมีชีวิตชีวาไว้ และจะเป็นกระบวนการเชื่อมโยงมิตรระหว่างผู้คนซึ่งยังไม่รู้จักกันและบางทีก็เริ่มจะเป็นปฏิบัติต่อกัน(พระธรรมโกศาจารย์,2546)

การปฏิบัติธรรม

ประเด็น สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่ง คือการปฏิบัติธรรมฐาน ในประเทศไทย ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ได้รับการฝึกสอน และปฏิบัติธรรมฐานกัน ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรม และวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งที่บ้าน

วัดในประเทศไทย มี 2 ประเภท คือ วัดป่ามีพระสายปฏิบัติทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งสายนี้เรียกว่าอรัญญวาสี และวัดบ้านที่มีพระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียน และจะเป็นทายาทบริหารงานคณะสงฆ์ ซึ่งสายนี้เรียกว่าคามวาสี การแยกวัดป่าออกจากวัดเมืองหมายความว่า มีพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาเล่าเรียนแต่ไม่ใคร่ปฏิบัติธรรม และมีพระภิกษุสามเณรที่ปฏิบัติธรรม แต่ไม่ใคร่ศึกษาเล่าเรียน เราจึงพยายามที่จะรวมพระสงฆ์ทั้งสองสายนี้ โดยให้การปฏิบัติธรรมฐานเป็นวิชาบังคับแก่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจัดให้มีการปฏิบัติธรรมประจำปีโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

เมื่อเราถือว่าการรักษาพระวินัยของพระสงฆ์และการรักษาศีล 5 ของคฤหัสถ์ เป็นการปฏิบัติธรรมด้วยแล้ว การเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ทำให้ สังคมเกิดความแตกแยกและเกิดความเสื่อมทางด้านศีลธรรมส่วนตัวอย่างรวดเร็ว ชาวพุทธเองก็ไม่พ้นกฎข้อนี้ไปได้ และยังมีเรื่องฉาวโฉ่ทางกามโลกีย์ ความรุนแรง อาชญากร และการเสพยาเสพติด ซึ่งส่อให้เห็นว่าพวกคฤหัสถ์เองก็ยังไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้อีกต่อไป จึงจำเป็นที่จะเรียกร้องให้ศีลธรรม และระเบียบวินัยในตนเองกลับคืนมา ข้อเท็จจริงที่ว่า ความเสื่อมทางศีลธรรมเกิดขึ้น เพราะความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วเป็นเครื่องชี้ว่า การเรียกร้องให้มีระเบียบวินัยในตนเองเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ในฝ่ายเถรวาทมีสิ่งมากมายที่จะหยิบยกมาเป็นปัญหา สมัยปัจจุบัน แต่เราต้องมีความพยายาม ที่จะครุ่นคิด ติความหมายใหม่ และใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสำหรับผู้เริ่มต้นในข้อนี้ ขอให้อ่านหนังสือ เรื่อง "ศีลธรรมในพระพุทธศาสนา"

ถือว่าการแก้ปัญหาสังคมก็เป็นการปฏิบัติธรรม ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสยืนยันว่า ความสะดวกสบายเป็นสิ่งจำเป็นในการฟังธรรม และเราก็สามารถปฏิบัติธรรมได้ไม่น้อยด้วยการพยายามแก้ปัญหา ความจำเป็นพื้นฐานของผู้ อาจจะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรม คณะสงฆ์ไทยได้ลงมือปฏิบัติในข้อนี้มากมาย ยกตัวอย่าง เช่น ในภาคเหนือของไทย มีกิจกรรมสำคัญ ในการแก้ปัญหาการแพร่โรคเอดส์ ทั้งในด้านการต่อสู้โรคร้ายนี้โดยอาศัยการศึกษา และทั้งใน

ด้านการเยียวยาปัญหาสังคมที่เกิดจากโรคเอดส์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินจัดบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน เพื่อช่วยให้เยาวชนห่างไกล จากยาเสพติด และอาชญากรรม และหันไปใช้ชีวิตที่ดีงามขึ้น นิสิตที่จะจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ต้องปฏิบัติศาสนกิจช่วยเหลือสังคมเป็นเวลา 1 ปี และเรายังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่นิสิตร่วมงานได้ เช่น โครงการพัฒนาชาวเขา และโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ศีลธรรม

คำว่า "ศีลธรรม" นี้คือสร้างความปรกติ, ศีละ แปลว่า ปรกติ; อะไรที่มันทำให้เกิดความปรกติทั้งหมดนั้นจะเรียกว่า ศีลธรรม

ปรกติในส่วนบุคคล ปรกติสบายดี, ปรกติในครอบครัว, ปรกติในโลก โลกนี้ก็ดี, มันอยู่ที่ปรกติ ถ้าไม่ปรกติก็คือวุ่นวายและเดือดร้อน; ฉะนั้น เราจะมีธรรมะกันในลักษณะนี้ คือรู้จักหน้าที่ที่จะทำให้เกิดความปรกติร่างกายนี้รู้เรื่องที่ทำให้เกิดความปรกติ มันก็ปรกติแหละ ไม่เจ็บ ไม่ไข้ ไม่เดือดร้อนไม่ทำผิดอะไร, บ้านเมืองก็เหมือนกัน โลกนี้ก็เหมือนกัน มันปรกติ มันไม่มีวิกฤติการณ์ใดๆ หรือ มันก็มีสันติภาพแหละ เพราะว่า โดยหลักธรรมชาติแท้ๆ ถ้าอย่ามีอะไรเข้าไปแทรกแซงมันสงบของมันเองตามธรรมชาติ

ดังนั้น ท่านจึงถือเป็นหลักทั่วไปว่า โดยปรกติแล้ว ความสงบนั้นแหละเป็นพื้นฐานของสิ่งทั่วไป, ต่อเมื่อทำผิดมันจึงเกิดไม่ปรกติ คือวุ่นวาย เป็นทุกข์ขึ้นมา ฉะนั้นถ้าเราอย่าทำผิดในข้อนี้ อย่าสร้างกิเลสขึ้นมา โดยจิตมันจะสงบสะอาด จะสว่าง จะสงบ นี่คือ ศีลธรรม โลกนี้จะมีสันติภาพได้ เพราะมีศีลธรรม.....

ถ้าไม่มีศีลธรรม มันก็ผิดหมด ช่วยสังเกตดูให้ดี ถ้าไม่มีศีลธรรมประจำตัว ทุกอย่างจะผิดหมด ระบบเศรษฐกิจก็จะไม่ช่วยอะไรได้ จะสร้างปัญหา ถ้าไม่มีศีลธรรม เศรษฐกิจจะสร้างปัญหาเลวร้าย เศรษฐกิจเมื่อไม่มีธรรมะควบคุม มันเป็นเครื่องมือสำหรับเห็นแก่ตัว เป็นเครื่องมือสำหรับการเอาเปรียบผู้อื่น ฉะนั้นจะแก้ปัญหาด้วยเศรษฐกิจที่ไม่มีศีลธรรมนั้นไม่มีทาง

เรื่องการเมืองก็เหมือนกัน ถ้าการเมืองไม่มีศีลธรรม มันก็คือการทะเลาะกันอย่างเลวร้ายที่สุดของมนุษย์

คำว่า "การเมือง" นี้ มันจะจัดสันติภาพโดยไม่ต้องใช้อาชญา บทนิยามของคำว่า "การเมือง" นี้คือจัดมนุษย์ให้อยู่กันเป็นสุขโดยไม่ต้องใช้อาชญา ถ้าต้องใช้อาชญาอาวุธแล้วก็ไม่ใช่อการเมือง มันผิดอุดมคติ... ถ้าการเมืองนำการใช้อาวุธ, อย่าใช้อาวุธให้มันผิด มันก็ไม่เกิดปัญหาอะไร เรียกว่า การเมืองที่มีศีลธรรม. การเมืองที่ไม่มีศีลธรรมก็คือสิ่งที่เลวร้ายที่สุด

เดี๋ยวนี้ในโลก มีแต่การเมืองที่สร้างความขัดแย้ง ไม่มีการเมืองที่จะทำให้เกิดความประนีประนอมรักใคร่ผู้อื่น เพราะว่าการศึกษามันก็ไม่ถูกต้อง มันสอนการเมืองในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง.. การศึกษานิดที่ไม่ถูกต้อง มันสร้างคนมาสำหรับจะทะเลาะกัน การศึกษาในโลกมันไม่ได้สร้างมนุษย์ที่ว่าจะมาเป็นมิตรสหายกัน มันสร้างมาเป็นคู่แข่งกัน ก็ขัดแย้งกันตลอดไป...

.....การศึกษามันไม่สร้างนักเศรษฐกิจที่ถูกต้อง คือมีศีลธรรม มันไม่สร้างนักการเมืองที่ถูกต้อง คือมีศีลธรรม มันไม่สร้างนักปกครองที่มีศีลธรรม นักปกครองก็ยังมีพวก ประโยชน์แก่พวก มากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ของบ้านเมืองหรือของมนุษยส่วนรวม, นักเศรษฐกิจมันก็เพื่อตัวกู นักการเมืองมันก็เพื่อตัวกู อย่างดีมันก็เพื่อพรรค ไม่เห็นนักการเมืองไหนทำเพื่อประเทศชาติ

ที่นี้นักปกครองที่จะจัดบ้านจัดเมือง มันกลายเป็นอาชีพไปเสีย ไม่กลายเป็นหน้าที่ของบุรุษบุคคลที่มีอยู่ในโลก เพื่อทำให้โลกสงบสุข มันกลายเป็นอาชีพชนิดหนึ่งไปเสีย การทำงานเพื่อเงินเดือน แล้วก็เพื่อตัวเองเท่านั้น มองเห็นมองเห็นอยู่แต่ตัวเองเท่านั้น ก็เรียกว่า การปกครองที่ไม่มีศีลธรรม การปกครองที่มีประโยชน์ของผู้ปกครองเป็นใหญ่อย่างนี้ มันก็เป็นไปไม่ได้ มันก็ไม่ใช่ว่าประชาธิปไตย เพราะว่าเอาประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ด้วยกันทุกคน

ประชาธิปไตยนั้น คือประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ เขามักพูดกันว่า "ประชาธิปไตยคือประชาชนเป็นใหญ่" ประชาชนเป็นใหญ่อย่างไรได้ เพราะว่าแต่ละคนยังมีกิเลส, มันต้องเอาคนที่ไม่มีกิเลสนั้นมาจัดให้ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ แล้วนั่นแหละคือประชาธิปไตย ใครจัดก็ได้ ให้ประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่นั้นแหละคือประชาธิปไตย.

.... ถ้าจะให้โลกนี้เป็นประชาธิปไตย ก็ต้องมีใครมาช่วยจัดให้ประโยชน์ของคนทั้งโลกนั้นเป็นใหญ่เหนือสิ่งใด แล้วเราก็ไม่มีเรื่องที่จะต้องทะเลาะวิวาทหรือขัดแย้งกัน.

นี่ไม่มีศีลธรรมแล้ว ไม่มีทางที่จะมีสันติภาพ เศรษฐกิจก็เป็นเศรษฐกิจสำหรับผู้คดโกงเอาเปรียบ การเมืองก็เป็นเครื่องมือสำหรับหลอกลวงกัน การปกครองก็เป็นเพื่อประโยชน์ของผู้ปกครอง มันก็ไม่มีทางไหนที่จะเกิดสันติภาพขึ้นมาได้

สรุป

ศีลธรรมชาวพุทธในปัจจุบันถือว่าการเป็นปัญหาทางสังคมในระดับหนึ่ง เพราะชาวพุทธในประเทศไทย เป็นชาวพุทธแต่นาม แต่ความเป็นจริงไม่รู้ศีลธรรมมากเท่าที่ควรจากพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสว่า ชาวพุทธนั้นจำเป็นในการฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ถ้าชาวพุทธมีศีลธรรม ศาสนา ธรรมะ ในผู้เป็นนักเศรษฐกิจก็ทำประโยชน์เกิดขึ้นแก่มนุษย์ นักการเมืองก็ทำเพื่อประโยชน์เพื่อมนุษย์ นักปกครองก็ปกครองเพื่อประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ ไม่มีใครทำเพื่อตน แต่ทำเพื่อประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ นั้นแหละความหมายของศีลธรรม หรือคุณค่าของศีลธรรมเลยไม่มีปัญหาใดๆ เศรษฐกิจก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีศีลธรรม การเมืองก็จะไม่เกิดปัญหา การปกครองก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีศีลธรรมในตัวตน

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต).(2561). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย สมัยปัจจุบัน.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา :<http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php> [6 เม.ย.2561]

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต).(2546). แสดงปาฐกถา ในการประชุมพระพุทธศาสนานานาชาติ ในกลุ่มผู้นับถือพระพุทธศาสนาว่าด้วย "ประเด็นและอนาคต" ณ เมืองโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา 15 มกราคม 2546

พระธรรมโกศาจารย์.(2561).พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=182&articlegroup_id=21 [7 เม.ย.2561]

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

Features of the Charity School's Charity Management Schools in the 21st Century.

พระครูศรีรัตนภิรัต

นักวิชาการอิสระ

Phrakru Srirattanaphirat

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail : Phrakhrusrirattanapirat41@gmail.com

(Received : 5 April 2022 ; Edit : 1 May 2022; accepted : 15 May 2022)

บทคัดย่อ

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องนำหลักพุทธธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาคณะ พัฒนางาน การทำงานให้ประสบความสำเร็จในการบริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศล โดยนำหลักปาปนิกรรม 3 เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาสร้างคุณลักษณะของผู้บริหาร หลัก พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ประเสริฐ และบริสุทธิ์ในการทำงานร่วมกัน และหลักอิทธิบาท 4 หลักแห่งความสำเร็จหรือทางสู่ความสำเร็จ เมื่อนำหลักธรรมทั้ง 3 นี้มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศล จะก่อให้เกิดความรอบคอบ รอบด้านในการพัฒนาคน พัฒนาคณะ และพัฒนางาน ของกลุ่มโรงเรียนการกุศล โดยการสร้างความเป็นเลิศ ของผู้บริหารโรงเรียนการกุศล ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านวิชาการศาสตร์แห่งการบริหาร การพัฒนาตนเองให้มี คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ที่ทำงานด้วยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความตั้งใจจริง และแนวโน้มทางการศึกษาของไทยได้อย่างชัดเจน ความเป็นผู้นำ ในด้านการปฏิรูปการศึกษา เป็นผู้นำ ทางวิชาการ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับไอทีความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำนักงาน ความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำหรับสื่อ ความรู้และทักษะด้านการใช้งานระบบเครือข่าย ความรู้และทักษะในกลุ่มพื้นฐานคอมพิวเตอร์ ความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับอุปกรณ์อื่นๆ ความรู้และทักษะในกลุ่มการใช้งานอินเทอร์เน็ต ความรู้และทักษะการใช้งานเว็บไซต์ 2.0 จึงจะเป็น

บทความนี้ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นคนเก่งในศาสตร์แห่งการบริหาร เป็นคนดีมีศีลธรรมประจำใจ และเป็นที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ รู้รอบ รู้ลึก รู้จริง รู้ทัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, ผู้บริหารโรงเรียนการกุศล, พระพุทธศาสนา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Features of the administrators of charitable Buddhist temples in the 21st century, it must be applied Buddhism in the early development of the development work to be successful in managing the charity school. By Pap main commercial principles of fairness 3 is suitable for the features of the main virtues of the four noble principles. And purified to work together. 4 Itti baht and the main core of the success or the success. When these three principles are applied to the management of the Group Executive charity school. To cause Providence Round development of the people and development of the charity school. By creating excellence School of Management Charity The moral Academic and science of management. Self-development Personal Characteristics of School Administrators. Working with the knowledge, skills, expertise and a visionary. The initiative is committed. And educational trends of Thailand clearly. leadership In the field of education reform and academic leadership must be knowledgeable about the IT knowledge and skills in Office applications. Knowledge

and skills needed for media applications. Knowledge and skills in the use of the network. Knowledge and skills in basic computer. Knowledge and skills with other devices. Knowledge and skills in the use of Internet. Knowledge and skills to use the site to a 2.0.

By Pap main commercial principles of fairness 3 is suitable for the features of the main virtues of the four noble principles. And purified to work together. 4 Itti baht and the main achievements of this article or feature presentation of the administrators of charitable Buddhist temples in the 21st century must be a scholar in the science of management. A good moral motto. It is modern and up to date knowledge surrounding insightful Cognizant.

Keywords : Features, school administrators, charity, religion, 21st Century.

1.บทนำ

การบริหารงานในหน่วยงานหรือองค์กรทุก ๆ แห่งย่อมมีความแตกต่างกันตามบริบทภาระงานที่ได้รับมอบหมายของหน่วยงานนั้น ๆ ในหน่วยงานทางด้านการบริหารงานการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารย่อมมีบทบาทและหน้าที่สำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่ต้องขับเคลื่อนการบริหารงานภายในองค์กรให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จทุก ๆ ด้าน เช่นการบริหารงานทางวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปทั้ง 4 ภารกิจนี้ถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักสำหรับผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารจะต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนานั้น สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษาก็คือ คุณลักษณะที่ดีสิ่งหนึ่งก็คือผู้บริหารต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรทางการศึกษาได้ ในบทความทางวิชาการฉบับนี้ ผู้เขียนมีเจตนาที่จะถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ตามหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยได้ยกตัวอย่างหลักการ แนวคิด ของนักการศึกษาและหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาต่อไป

2.คุณลักษณะของผู้บริหารคือคุณธรรม

ทำ พุท คิต ด้วยเมตตาจิตต่อกัน

แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน

มีจิตสำนึกระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา

รู้จักสามัคคี ประนีประนอม โปร่งดอง

คุณธรรมผู้บริหารต้องก้าวข้าม คำว่า “ลำเอียง” ภาษาบาลีใช้คำว่า “อคติ”

“อ” แปลว่า ไม่

“คติ” แปลว่า ทางไป

“อคติ” แปลว่า ทางที่ไม่ควรจะไป

แต่ถ้าถ้าจะอธิบายโดยใช้ศัพท์เป็นภาษาบาลีอย่างนี้ คนไทยคงเข้าใจได้ยาก ปุยาตาทวดของเราท่านจึงบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ โดยเปรียบเทียบคนเหมือนกับเรือเสียเลย คือเรือมีลักษณะเป็นลำๆ แล้วถ้าลำของเรื่อนั้นเอียงไม่ว่าจะเอียงซ้ายไม่ว่าจะเอียงขวา น้ำก็จะเข้ามาในลำเรือ ทำให้เรือล่ม คนที่อยู่ในเรือต้องจมน้ำกันหมดใจคนเราก็เหมือนกัน ธรรมดแล้วถ้าเป็นใจของคนที่รักความเป็นธรรม ใจของคนมีบุญ ใจของคนที่มีกตเวทิตาดี ย่อมไม่เอียงซ้ายเอียงขวา เอียงหน้า เอียงหลัง และจะอยู่ที่ศูนย์กลางกายพอดีแล้วมีบุคคลบางประเภท ใจของเขาไม่ได้อยู่ที่ศูนย์กลางกาย ก็เลยกลายเป็นคนที่มีความลำเอียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.ลำเอียงเพราะรัก คือ เห็นแก่พวกพ้อง ก็เลยเอาผลประโยชน์ที่ไม่ควรจะได้ ไปให้พวกพ้องของตน

2.ลำเอียงเพราะชัง คือ ไม่ชอบหน้าเขา โกรธเขา แถมผูกโกรธเสียอีกด้วย ก็เลยกลั่นแกล้งเขา สิ่งที่เขาควรจะได้ ก็ไปกันเอาไว้ไม่ให้เขาได้

3.ลำเอียงเพราะโง่ คือ ตัวเองมีสติปัญญาไม่พอ แล้วเที่ยวไปตัดสินใจอะไรง่ายๆ ทำให้ผู้ที่ควรจะได้ประโยชน์ กลับเสียประโยชน์ คนที่ไม่ควรจะได้ประโยชน์ กลับได้ประโยชน์

4.ลำเอียงเพราะกลัว คือ ไม่ได้รักใคร ไม่ได้ชังใคร แล้วก็ไม่ใช่ใจ แต่เนื่องจากกลัวอิทธิพล เพราะฉะนั้น ผลประโยชน์ควรจะได้กับผู้ที่สมควรได้ ก็เอาไปยกให้พวกมาเฟียแทน เพียงเพื่อจะให้ตัวเองรอดพ้นจากอิทธิพลจากคนเหล่านั้น อย่างนี้ก็จัดเป็นเรื่องของความลำเอียงเช่นกัน

คุณธรรมผู้บริหารควรมี

1. ความรัก พร้อมมอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ความมีน้ำใจ พร้อมให้ข้อคิดและให้อภัย
3. ความซื่อสัตย์ สำหรับผู้มีความสำเร็จ
4. ความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยอคติ เพราะรัก – เพราะชัง – เพราะไม่รู้ – เพราะกลัว

3. หลักธรรมที่ผู้บริหารควรศึกษาทำความเข้าใจแล้วปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของกลุ่มโรงเรียนการกุศล ผู้เขียนได้นำหลักธรรมในการพัฒนาตน การพัฒนาคน และการพัฒนางาน ที่จะทำให้เกิด การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

การพัฒนาตน

ปาปณิกธรรม 3 เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาสร้างคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการของนักบริหาร(พระธรรมโกศาจารย์,2549) ได้แก่

1) จักขุมา หมายถึง ปัญญามองการไกล เช่นถ้าเป็นพ่อค้าหรือนักบริหารธุรกิจ ต้องรู้ว่าอนาคตเศรษฐกิจหรือตลาดจะมีแนวโน้มเป็นแบบไหนหรือสามารถคาดการณ์ทิศทาง หรืออนาคตในการดำเนินธุรกิจได้แม่นยำจากการอาศัยกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผล โดยอาจใช้ประสบการณ์ในอดีตร่วมในการตัดสินใจและวางแผนด้วย ซึ่งคุณลักษณะข้อแรกนี้ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Conceptual Skill คือการชำนาญในการใช้ความคิด หรือ ทักษะทางด้านการคิด

2) วิรูโห หมายถึง จัดการธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักการเงินต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญทางการเงินสามารถคำนวณอัตราผลตอบแทนต่าง ๆ ได้หรือเข้าใจในงบการเงินที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้ ในกรณีแพทย์ผ่าตัดสมองก็ต้องมีความเชี่ยวชาญในการผ่าตัดสมอง เป็นต้น คุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษคำว่า Technical Skill คือความชำนาญการด้านเทคนิค หรือ ทักษะทางด้านการปฏิบัติงาน

3) นิสสัยสัมปันโน หมายถึง พึงพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงานให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด มีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานให้ฝ่ายแต่ละฝ่ายในองค์กร ดำเนินแนวทางตามกรอบทิศทางที่องค์กรต้องการบรรลุได้ หรือมีความสามารถในการผูกใจคนให้เป็นที่รักของคนโดยสามารถทำให้พนักงานแต่ละปฏิบัติงานตามคำสั่งด้วยความเต็มใจได้ เป็นต้นคุณลักษณะที่สามนี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษคำว่า Human Relation Skill คือความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์ หรือทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยคุณลักษณะทั้งสามประการมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับของนักบริหาร ถ้าเป็นนักบริหารระดับสูงที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผน และควบคุมคนจำนวนมากคุณลักษณะข้อที่ 1 และ 3 มีความสำคัญมาก ส่วนข้อที่ 2 มีน้อย เพราะเขาสามารถใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสามารถเฉพาะด้านได้ สำหรับนักบริหารระดับกลางคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อมีความสำคัญพอ ๆ กัน นั่น คือ เขาต้องมีความชำนาญเฉพาะด้าน และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะเดียวกันต้องมีปัญญาที่มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวสำหรับเป็นนักบริหารระดับสูง นอกจากนั้น ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ประสานงานใน การถ่ายทอดนโยบาย และยุทธศาสตร์จากผู้บริหารระดับสูงมาสู่การปฏิบัติ ในผู้บริหารและพนักงานระดับล่าง และนำผลการดำเนินงานที่ได้จากการปฏิบัติงานมาสรุปและนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง

พระไตรปิฎกภาษาไทย พ.ศ. 2539 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิม พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปีได้กล่าวไว้ว่า พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง พรหมวิหาร 4 กับโทณะพราหมณ์ ไว้ใน อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ว่า ดูกรโทณะ ก็พราหมณ์เป็นผู้เสมอด้วยพรหมอย่างไร คือพราหมณ์ในโลกนี้เป็นอุกโทสุชาติทั้ง ฝ่ายมารดาและบิดามีกรรมเป็นที่อุปปฏิสนธิหมดจดดีตลอด 7 ชั่วบรรพบุรุษไม่มีใคร จะคัดค้านได้โดยอ้างถึงชาติ เขาประพฤติกอการพรหมจรรย์เรียนมนต์อยู่ตลอด 48 ปี ย่อมแสวงหาทรัพย์สำหรับบูชาอาจารย์เพื่ออาจารย์โดยธรรมอย่างเดียวไม่แสวงหาโดยไม่เป็นธรรม ก็ธรรมในการแสวงหานั่น อย่างไรก็ตามไม่ใช่แสวงหาด้วยกล

รมพณิขย์กรรมโครักขกรรม การเป็นนักรบการรับราชการ ศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาถือกระเบื้องที่เกี่ยวกับวิชาการอย่างเดียว มอบทรัพย์สินรับบูชาอาจารย์ แก่อาจารย์แล้ว ปลงผมและหนวดงุ้มหมักสาละออกบวชเป็นบรรพชิต เขาบวชแล้วอย่างนี้ มีใจประกอบด้วยเมตตาแผ่ไปตลอดทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่ , 2 ทิศที่ ,3 และทิศที่ , 4 ก็เหมือนกัน ตามนัยนี้ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวางแผ่ไปตลอดโลก ทัว, สัตว์ทุกเหล่า ในทุกสถานด้วยใจประกอบ ด้วยเมตตา อันไพบุลย์ถึงความเป็นใหญ่ หาประมาณมิได้ ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ต่อไปมีใจประกอบด้วยกรุณา ประกอบด้วยมุทิตา ประกอบด้วยอุเบกขา แผ่ไปด้วยทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่ , 2 ที่ 3, ที่, 4 ก็เหมือนกันตาม นัยนี้ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวางแผ่ไปตลอด โลก ทัว, สัตว์ ทุกเหล่า ในที่ทุกสถานด้วยใจประกอบด้วยอุเบกขา อันไพบุลย์ ถึงความเป็นใหญ่ หาประมาณมิได้ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ เธอเจริญพรหมวิหาร 4 ประการนี้แล้ว เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติพรหมโลกดูกร โทณะ พรหมณ์เป็นผู้ว่าเสมอด้วยพรหมอย่างนี้แล

พรหมวิหาร 4 แปลว่า ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์หลักธรรมนี้ได้แก่พรหมวิหาร คือ ธรรมที่ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม 4 อย่าง ซึ่ง คุณธรรมที่บุคคลควรปฏิบัติต่อกัน ตลอดจนถึงการปฏิบัติต่อสัตว์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลผู้อยู่ในฐานะผู้ใหญ่ เช่น ผู้ปกครองบ้านเมืองผู้ปกครองในระดับต่าง ๆ ตลอดจนบิดามารดาครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และญาติผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ในการดูแลอบรม เป็นต้น

องค์ประกอบของพรหมวิหารธรรมไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. เมตตา คือความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

2. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3. มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

4. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ(พระพรหมคุณาภรณ์,2546)

องค์ประกอบของพรหมวิหาร 4 ประการ ไว้ว่า

1. เมตตา คือ ความรัก ความหวังดี ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารจะต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงานความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดี หรือส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน

2. กรุณา คือความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม นักบริหารต้องมีความสงสาร ห่วงใจ และคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้นความสงสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักบริหารเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

3. มุทิตา คือ ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข นักบริหารต้องมีความรัก นักบริหารต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นโดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้น มาทาบรัศมี เขาไม่กีดกันใคร แต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่ และพลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของคนร่วมงาน มุทิตาจะทำลายความริษยาในใจนักบริหารยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ข้อสำคัญคือนักบริหารต้องรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน

4. อุเบกขา คือ ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่ง นักบริหารที่ไม่รู้เท่าทันเพื่อนร่วมงาน ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์อาจวางเฉยได้เหมือนกัน แต่การวางเฉยเช่นนั้นเรียกว่า “อัญญาอุเบกขา” คือวางเฉยเพราะโง่ ซึ่ง ไม่ใช่สิ่งที่ดี(พระธรรมโกศาจารย์,2549)

องค์ประกอบของพรหมวิหารธรรมนั้นมี 4 ประการ คือ

1. เมตตา ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นไม่มีเล่ห์เหลี่ยมดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอกคือยิ้มแย้มแจ่มใส และดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่งๆขึ้นไป

2. กรุณา ความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกยามเห็นผู้อื่นมีความลำบากก็ทนอยู่ไม่ได้ต้องแสดงออกมาด้วยการเข้าช่วยเหลือเจือจุน ด้วยความเต็มใจเสมอ ในทำนองสุขที่สุขด้วยนั่นเอง

3. มุทิตา ความชื่นชมยินดีในความสำเร็จสมหวังของผู้อื่นไม่แสดงความอิจฉาริษยาด้วยการทนดูเหินคนที่เขาได้ดีกว่าตัวไม่ได้ ดูได้จาก การไปแสดงไมตรีจิตต่อบุคคลอื่นหรือชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยไม่ต้องบังคับใจ

4. อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อไม่อาจจะช่วยเหลือเขาได้ไม่ทับถมซ้ำเติมและเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติ ไม่แสดงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาด เป็นต้น(พระธรรมกิตติวงศ์,2541)

4.แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มาของทักษะแห่งอนาคต มาจากภาคีความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นภาคีที่รวมกันระหว่าง บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิล บริษัทไมโครซอฟ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์การวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ โดยกำหนดกรอบแนวความคิดออกมาดังนี้

แกนวิชาหลัก และทีมหลักของศตวรรษที่ 21 ซึ่งทั้งสองส่วนนี้ต้องมีการบูรณาการวิชาให้ครอบคลุม

ทักษะ 3 อย่างที่เด็กควรจะมี ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน, ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้แนวความคิดหลักอีกเรื่องที่น่าสนใจ คือ TEACH LESS, LEARN MORE คือ สอนน้อยๆ แต่ให้เด็กเรียนรู้มากๆ นอกจากนี้ยังอธิบายเกี่ยวกับเรื่อง PBL – Problem based Learning (กระบวนการเรียนรู้จากปมปัญหาสู่ปัญญา)

การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเฝ้หา ความรู้เพื่อแก้ปัญหา โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ซึ่งการเรียนรู้จากปัญหาอาจเป็นสถานการณ์จริง

หลัก 3Rs 4Cs ที่ควรรู้

3Rs มาจาก Reading การอ่าน, Writing การเขียน, Arithmetic คณิตศาสตร์ และ 4Cs มาจาก Critical Thinking การคิดวิเคราะห์, Communication การสื่อสาร, Collaboration ความร่วมมือ, Creativity ความคิดสร้างสรรค์

รู้จักโลก กระแสสังคม โลกไม่ได้กว้างเหมือนที่เราคิดแล้ว มันแคบลงจริงๆ เหตุการณ์ที่ทำให้โลกแคบลง เราจะสามารถเชื่อมต่อกับใครก็ได้ ที่ไหนก็ได้ ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายนอกจากนี้ยังมี 10 เรื่องที่ต้องรับทำความรู้จักเพื่อให้ทันต่อโลก คือ

1. The Long tail 2. The World is Flat 3. Critical Mass 4. Web 2.0 5. The Wealth of Networks 6. Free Economy 7. Crowdsourcing 8. Socialnomic 9. Wikinomic 10. Wisdom of Crowd

ไอซีทีเพื่อการศึกษา(เมฆินทร์ ลิขิตบุญฤทธิ์,2561)

การเรียนรู้มันเปลี่ยนไปเยอะแค่ไหน ลองมองผ่านห้องสมุดจากอดีตถึงปัจจุบัน ความต้องการของผู้ใช้เปลี่ยนไป ปัจจุบัน นิสิต นักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้บริหาร เข้าห้องสมุดน้อยมาก

หนังสือ -> สื่อมัลติมีเดีย -> คอมพิวเตอร์ -> Notebook/Netbook -> Tablet

คุณครู อาจารย์ ผู้บริหาร ต้องรู้จัก - เข้าใจ - นำไปใช้ ไอทีบ้างไม่ต้องเก่งถึงขั้นโปรแกรมเมอร์ เรื่องที่ต้องรู้เกี่ยวกับไอที มีดังนี้

- ความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำนักงาน
- ความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำหรับสื่อ
- ความรู้และทักษะด้านการใช้งานระบบเครือข่าย
- ความรู้และทักษะในกลุ่มพื้นฐานคอมพิวเตอร์
- ความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับอุปกรณ์อื่นๆ
- ความรู้และทักษะในกลุ่มการใช้งานอินเทอร์เน็ต
- ความรู้และทักษะการใช้งานเว็บไซต์ 2.0

นอกจากนี้ขอแนะนำวิธีการเลือก app สำหรับ tablet และ smart phone ด้วย

ความคิดสร้างสรรค์ – เป็นของทุกคนไม่ใช่เพียงแค่นักออกแบบเท่านั้น

- ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา บางครั้งแค่เพียงเราคิดจะแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง นั่นก็คือการสร้างความคิดสร้างสรรค์แล้ว

- แผนที่ความคิด (Mind Map) = เครื่องมือกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์

สื่อสังคมออนไลน์

- ทำความเข้าใจกับคำว่าเว็บ 2.0 ก่อน แล้วจะรู้ว่าเว็บในยุคนี้จะเน้นเรื่องการแชร์และการแบ่งปันข้อมูลเป็นหลัก

- เครื่องมือที่แนะนำให้ใช้มี 10 อย่าง ดังนี้

1) Blog 2) Wikipedia 3) Twitter 4) Facebook 5) Google 6) LinkedIn 7) Youtube 8) Slideshare 9) Flickr 10) Pinterest

เครือข่ายสังคมออนไลน์

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ สารวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สารวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย

- ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก
- ศิลปะ
- คณิตศาสตร์
- การปกครองและหน้าที่พลเมือง
- เศรษฐศาสตร์
- วิทยาศาสตร์
- ภูมิศาสตร์
- ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)
- ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)
- ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)
- ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
- ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

- ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ

สื่อและเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้

- ความรู้ด้านสารสนเทศ - ความรู้เกี่ยวกับสื่อ - ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ

ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

- ความยืดหยุ่นและการปรับตัว - การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability)
- ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21

ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3 R และ 7 C

3 R คือ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้), และ (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น)

7 C ได้แก่

- Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
- Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
- Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

5.สรุป

ผู้บริหารที่ดีในศตวรรษที่ 21 ต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรทางการศึกษาได้หลักธรรมนั้นได้แก่ เว้นจากความ ลำเอียง 4 อย่าง คือ ลำเอียงเพราะรัก คือ เห็นแก่พวกพ้อง ลำเอียงเพราะชัง คือ ไม่ชอบหน้าเขา โกรธเขา แถมผูกโกรธ ลำเอียงเพราะงมงาย คือ ตัวเองมีสติปัญญาไม่พอ แล้วเที่ยวไปตักสินอะไรบางอย่าง ทำให้ผู้ที่ควรจะได้ประโยชน์ กลับเสียประโยชน์ คนที่ไม่ควรจะได้ประโยชน์ กลับได้ประโยชน์ลำเอียงเพราะกลัว คือ ไม่ได้รักใคร ไม่ได้ชังใคร แล้วก็ไม่ใช่ใจ แต่ว่าเนื่องจากกลัวอิทธิพล เพราะฉะนั้นผลประโยชน์ควรจะได้กับผู้ที่สมควรได้ ปฏิบัติตามหลัก ปาปนิกรรม 3 เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาสร้างคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการของนักบริหาร เป็นผู้มองการณ์ไกล ,จัดการธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน,ฟังพาทอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน นอกจากนั้นผู้บริหารต้องทำตัวเหมือนพรหม คือมีความความรัก พร้อมมอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ความมั่นใจ พร้อมให้ข้อคิดและให้อภัย ความชื่นชมยินดีสำหรับผู้มีความสำเร็จ ความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยอคติ เพราะรัก – เพราะชัง – เพราะไม่รู้ – เพราะกลัว ประกอบกับหลักแห่งความสำเร็จ สิ่งซึ่งมีคุณธรรม ให้ถึงความสำเร็จตามที่ความประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 ได้แก่ฉันทะ คือ ความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่าดีที่สุด ที่มนุษย์ ควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจ อันแรกที่ทำให้เกิด วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบความสำเร็จ จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา และสิ่งที่ผู้บริหารต้องกล้าเปิดใจรับก็คือ การเปลี่ยนแปลง กล้าเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ เช่นเทคโนโลยีความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำนักงาน ความรู้และทักษะในกลุ่มโปรแกรมสำหรับสื่อ ความรู้และทักษะด้านการใช้งานระบบเครือข่าย ความรู้และทักษะในกลุ่มพื้นฐานคอมพิวเตอร์ ความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับอุปกรณ์อื่นๆ ความรู้และทักษะในกลุ่มการใช้งานอินเทอร์เน็ต ความรู้และทักษะการใช้งานเว็บไซต์ 2.0

ผู้บริหารทำได้ก็จะเป็นผู้บริหารที่ดี จึงจะเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี มีแต่คนรัก เป็นผู้บริหารที่ดีมีคุณธรรม เก่งรอบด้านและทันสมัย ไม่ตกยุค

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช).(2541). **พระในบ้าน**.กรุงเทพมหานคร: คณากรรมการพิมพ์, 2541.จิตโต.**พุทธวิถีการ
บริหาร**.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต).(2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**.กรุงเทพมหานคร:บริษัท
สธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมโกศาจารย์.(2549). **พุทธวิถีบริหาร**.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กลยุทธ์ความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย Strategy of Kalayanamitra of Teacher in University

พระครูวินัยธร ธฤติ วิโรจน์

นักวิชาการอิสระ

Phrakru Vinaithorn Tharithi Wirojano

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail : Wirojano14@gmail.com

(Received : 5 June 2022 ; Edit : 8 June 2022; accepted : 10 June 2022)

บทคัดย่อ

ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นเพียงผู้ชี้แนะทางหรืออำนวยความสะดวกในการช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับการศึกษาอบรม ดำเนินเข้าสู่ปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่ผู้สอนจะทำได้ กล่าวคือ ตั้งใจช่วยเหลือ พยายามสรรหาทุกสโลบาย และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะมาช่วยผู้เรียนให้เข้าถึงปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุดการศึกษานั้น ไม่ว่าจะเป็นในระบบใดรูปแบบใด จำเป็นจะต้องมีผู้ กำหนดทิศทางของการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ ซึ่งได้แก่ “ครู-อาจารย์” ครู-อาจารย์จึงเป็นกัลยาณมิตร เป็นมิตรที่ดี เป็นมิตรที่แนะนำประโยชน์ ดังหน้าที่ที่ปรากฏในทศเบื่องขวา คือ การอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยการแนะนำ ฝึกอบรมให้ลูกศิษย์เป็นคนดี มีวิชาความรู้ เกิดความเข้าใจชัดเจน ทั้งในเรื่องคุณธรรมและวิชาชีพ เพื่อที่จะนำความรู้ นั้น ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้จริงไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด และยังส่งเสริมยกย่องความดี ความสามารถของลูกศิษย์ให้ปรากฏใน สังคมสืบไป

คำสำคัญ : กลยุทธ์, กัลยาณมิตร

Abstract

The Kalayanamitra is only the instructor or facilitator who helps the learner or the learner to enter into the intelligence. This is a good thing that the instructor will do. Trying to recruit and accessories to help learners access to intelligence works best. No matter what kind of system. It is necessary to have the direction of teaching and learning to be in accordance with the goals of "teacher - professor" teacher-professor is a Kalayanamitra. Very friendly, helpful the role that appears in the right hand is to support the disciple with the introduction of training to the students are good. Have knowledge Clear understanding both moral and professional. In order to put that knowledge into practice, no matter where it is located. And also promote praise. The ability of the disciples to appear in society.

Keywords: strategy, good friends

บทนำ

ความเป็นกัลยาณมิตรมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างชัดเจน บุคคลที่ชื่อว่าเป็นกัลยาณมิตรนั้นย่อมแสดงออกให้ปรากฏต่อสังคมเพื่อสร้างความเชื่อมั่น หรือให้ความมั่นใจแก่คนผู้พบเห็น เช่น ความเป็นที่รัก น่าเคารพ มีความจริงใจ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีลักษณะคำพูดที่น่าเชื่อถือและนำคนผู้อยู่ร่วมด้วยให้อยู่ในฐานะอันควร คือ การดำเนินชีวิตที่ดีงาม

การที่สังคมเป็นกัลยาณมิตรหรือได้จัดสรรกัลยาณมิตรให้ โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในสังคมทำหน้าที่จัดหา จัดสรร และทำตัวให้เป็นกัลยาณมิตรแก่เด็กหรือผู้เรียน เช่น พ่อแม่ทำตนเป็นพ่อแม่ที่ดี ครูอาจารย์ประพฤติตนทำหน้าที่เป็นครูอาจารย์ที่ดี สื่อสารมวลชนเสนอข่าวสารข้อมูลที่ดีงาม เป็นประโยชน์ จัดทำรายการต่างๆ ที่มีคุณค่า ทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนที่ดี ผู้บริหารและผู้ปกครองจัดสรรสภาพแวดล้อมทางสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เอื้ออำนวยบริการข่าวสารข้อมูล และแหล่งความรู้อื่นๆ เช่น ห้องสมุดที่ดีเป็นต้น ผู้ใหญ่และผู้เฒ่าในสังคม ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและคนเหล่านี้ทั้งหมดคอยช่วยชี้แนะให้เด็กและเยาวชนรู้จักเลือกหาแหล่งความรู้ และถือเอาแบบอย่างที่ดี ไม่ก่อความเดือดร้อนและความขัดแย้ง ร่วมอยู่ร่วมทำงานกับผู้อื่นได้ รักษาวิญญูของหมู่คณะ เป็นสมาชิกหรือส่วนร่วมที่ดีของสังคม ร่วมสร้างเสริมสภาพแวดล้อมและสภาพชีวิตที่เอื้ออำนวยหรือเกื้อกูลต่อการพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป(พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2513)

หลักการเรียนการสอนและวิธีสอนของพระพุทธเจ้าเป็นวิธีการที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ โดยโยนิโสมนสิการของตนเองโดยมีครูเป็นกัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือ และเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคักยภาพของตน ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ได้พบเพื่อพัฒนาให้เติบโตเต็มที่ อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป(นภดล เจนอักษร,2526)

ความหมายของครู-อาจารย์

ทุกคนเกิดมาต้องมีครู และทุกคนต้องเป็นครู ครูคนแรกของทุกคน คือ บิดา มารดา ในกรณีที่บุคคลใดเกิดมาแล้วไม่พบหน้าบิดา มารดา ก็ให้ถือว่าผู้อุปการะเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดนั้นเป็นครูคนแรกของตน ส่วนคำกล่าวที่ว่าทุกคนต้องเป็นครูนั่น เพราะทุกคนสามารถสอนตนเองได้ทุกขณะที่มีสติสัมปชัญญะ เช่น เตือนให้ระมัดระวังขณะเดินทางไปทำงานหรือไปศึกษาเล่าเรียน เตือนตนเองให้รู้จักประหยัดในการใช้จ่ายเงิน หรือการให้คำแนะนำบุคคลอื่นในการกระทำบางสิ่งบางอย่าง เป็นต้น เนื่องจากครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและการพัฒนาชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงตั้งสมณนามให้ครูในลักษณะต่างๆ มากมาย เช่น

ครู คือ นักปฏิบัติในสนามรบทางการศึกษา

ครู คือ ผู้ใช้อาวุธลับของชาติ

ครู คือ ทหารเอกของชาติ

ครู คือ แม่พิมพ์ชาติ

ครู คือ กระบอกเงาของศิษย์

ครู คือ ดวงประทีปส่องทาง

ครู คือ ผู้สร้างโลก

ครู คือ ผู้กุมความเป็นความตายของชาติไว้ในมือ

ครู คือ ปุชนียบุคคล

ครู คือ วิศวกรสังคม(ยนต์ ชุ่มจิต,2550)

ความหมายของครูตามรูปแบบนั้นจะเห็นได้จากกฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2547 กำหนดรูปแบบของครูโดยเรียกว่า “ข้าราชการครู” ซึ่งมี 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา

2. กลุ่มที่มีหน้าที่บริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา

3. กลุ่มที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาที่ไม่สังกัดโรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะกลุ่มที่ 1 ซึ่งทำหน้าที่สอนเป็นหลักมีการแบ่งตำแหน่งเป็นระดับต่างๆ จากล่างไปสูง

จากความหมายของครูอาจารย์ข้างต้น จะเห็นว่า ครูอาจารย์ต้องเป็นคนที่มีทั้งความรู้และความประพฤติที่ดี ประกอบด้วยความเมตตากรุณาต่อศิษย์ คงไม่เกินความจริงที่จะกล่าวว่า ครูอาจารย์เป็นบุคคล “ไตรภาคี” คือ มาจาก

องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความรู้ดี 2) ความประพฤติดี 3) มีคุณธรรม (เมตตากรุณา) ถ้าหากขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่สามารถเป็นครูที่ดีได้ องค์ประกอบ 3 ประการนี้ เป็นหลักความจริงที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งสำหรับผู้มีหน้าที่เป็นครูอาจารย์ เพราะผู้ที่มียึดองค์ประกอบทั้งสามนี้ และพัฒนาถึงขั้นสูงสุดจะอยู่ในฐานะเป็นยอดครู หรือ บรมครู เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงได้รับการขนานพระนามว่า “บรมครู” เพราะพระองค์ทรงมียึดองค์ประกอบ 3 ประการนี้ที่พัฒนาถึงขั้นสูงสุดแล้ว คือ ทรงมีพุทธคุณ 3 ประการ คือ

- 1) พระปัญญาคุณ (ความรู้)
- 2) พระวิสุทธิคุณ (ความบริสุทธิ์, ความประพฤติดี)
- 3) พระกรุณาคุณ (ความสงสาร, ทนไม่ได้ที่จะไม่ช่วยเหลือคนอื่น)

ความสำคัญของครู-อาจารย์

ความสำคัญของครู นอกจากมีความรัก ความศรัทธาในอาชีพครูแล้ว ครูจะต้องมีความรักเด็ก มีความวิริยะอุตสาหะ ตั้งใจอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ เป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม สามารถออกไปประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชนและสังคมทั่วไป

อาชีพทุกอาชีพย่อมมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมด้วยกันทั้งนั้น เป็นการยากที่จะบ่งบอกว่า อาชีพใดสำคัญกว่าอาชีพใด แต่ในที่นี้เราจะพิจารณาเฉพาะอาชีพครูว่า มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเพียงใด จึงขออัญเชิญพระราโชวาทของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันพุธที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ความตอนหนึ่งว่า

“.....อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งได้แก่ เยาวชนของชาติเสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึง สามารถช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้.....”

จากพระราโชวาทของสมเด็จพระเทพฯ ตามที่ได้อัญเชิญมากล่าวไว้ข้างต้น เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อความเจริญของบุคคล และชาติบ้านเมือง เป็นอย่างยิ่ง ชาติบ้านเมืองจะเจริญได้เพราะประชาชนในชาติได้รับการศึกษาที่ดี และมีครูที่มีคุณภาพ

“ครู” เป็นผู้ทำหน้าที่อันประเสริฐสุด เป็นผู้นำทางวิญญาณของสัตว์โลกไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา ครูเป็นสถาบันใหญ่ที่ครองโลก คຸ້ມครองโลกเช่นเดียวกับศาสนา ครูเป็นผู้อำนวยการศึกษา เป็นผู้เปิดประตูให้สัตว์ออกจากคอกแห่งอวิชชา (ความรู้ไม่ถึงความหลงผิด) ครูเป็น ปุชนียบุคคล เป็นเจ้าหน้าที่ยิ่งใหญ่ ครูเป็นที่เคารพสักการะของมนุษย์ เป็นผู้ปันโลกให้งดงาม ให้ความสุข และให้มีค่า(พุทธทาสภิกขุ,2521)

นอกจากนี้ “ครู” นั้น มีความสำคัญอย่างมาก เพราะครูเป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้บอกทางเดินให้แก่นักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ครูคนแรกของเรา คือ พ่อแม่ ซึ่งเป็นบูรพาจารย์ ถ้าในโลกนี้ไม่มีครูคนนั้นคนเราไม่มีทางอยู่รอดได้ ครูไม่ใช่เพียงแต่สอนหนังสือเท่านั้น แต่ยังสอนจริยธรรมให้ศิษย์เป็นคนดี ซึ่งเป็นภาระหนัก ฉะนั้น ครูจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะอนาคตของชาติอยู่ในมือครูงานของครู คือ การปั้นคนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ดังนั้น เราได้ฝากความหวังเกี่ยวกับอนาคตของชาติไว้ในมือครู(พระเมธีธรรมมารถ (ประยูร ธมฺมจิตโต),2540)

ความสำคัญของครูต่อการพัฒนาสังคม สามารถกระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การให้การศึกษาศึกษาและความรู้แก่ประชาชนทั่วไป
2. เป็นผู้นำหรือริเริ่มโดยเร่งเร้าให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องการปรับปรุงความเป็นอยู่ในสังคม
3. เป็นผู้ปรับปรุงส่งเสริมโดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีเฉพาะตัวส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในงานที่

ทำ

4. เป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน
5. เป็นผู้สร้างความตื่นตัวโดยประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ
6. เป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานงาน

ความสำคัญของครูต่อการพัฒนาการเมืองการปกครอง โดยครูต้องช่วยพัฒนาการเมืองการปกครองโดยมีวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ให้ความรู้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปเรื่องระบบการปกครองประเทศ
2. ฝึกให้เยาวชนในสถานศึกษานำรูปแบบการปกครองบางอย่างมาใช้ในสถานศึกษา

3. ครูเป็นตัวแทนรัฐในการเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
 4. สร้างค่านิยมในระบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน
 5. แนะนำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่เห็นแก่อำมีสสันจ้างรางวัล
- ความสำคัญของครูต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ โดยครูสามารถช่วยชาติบ้านเมืองพัฒนาเศรษฐกิจได้ ดังนี้
1. สอนนักเรียนที่ตัวครูรับผิดชอบเต็มอัตราเต็มหลักสูตร
 2. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์สูงสุด
 3. ส่งเสริมกิจกรรมด้านสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนอย่างจริงจัง
 4. ส่งเสริมการออมทรัพย์ของครูและนักเรียน
 5. ให้คำปรึกษาแนะนำกระตุ้นเร่งเร้าหรือริเริ่มอาชีพใหม่ๆ ให้แก่เยาวชน
 6. ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ
 7. ให้ความรู้และส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน
 8. ส่งเสริมการผลิตและการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิตเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตผลทางการเกษตร
- ความสำคัญของครูต่อการส่งเสริมความมั่นคงทางศาสนาและวัฒนธรรม ครูอาจารย์จะต้องช่วยกันรักษาและส่งเสริมศาสนาให้มีความมั่นคงด้วยการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ต่อไปนี้
1. เลื่อมใสในศาสนาที่ตนนับถือ
 2. ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องในหลักธรรมคำสอน
 3. นำเอาหลักคำสอนมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
 4. ปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำ
 5. สำหรับชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาควรหาโอกาสอุปสมบท
 6. ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติให้กว้างขวาง
 7. เลือกสรรวัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับเยาวชนอย่างเหมาะสม
 8. ศึกษาหาวิธีการที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมให้น่าสนใจ
 9. ปรับปรุงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างแท้จริง
 10. สอดแทรกวัฒนธรรมบางสิ่งบางอย่าง
 11. ครูอาจารย์ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาความคิดและเจตคติ
 12. ครูอาจารย์ร่วมมือจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม
 13. ครูอาจารย์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตามวัฒนธรรม
 14. ศึกษาค้นคว้าทำวิจัยวัฒนธรรมต่างๆ
 15. จัดห้องวัฒนธรรมในสถานศึกษาให้ทั่วถึง

บทบาทและหน้าที่ของครู-อาจารย์

บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู จึงหมายถึงกิจที่ผู้เป็นครูจำเป็นต้องกระทำให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นความจำเป็นโดยอาศัยหลักศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม กฎหมายหรือด้วยความสำนึกในความถูกต้องเหมาะสมก็ได้ ซึ่งบทบาทของครูอาจารย์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) ครู-อาจารย์จะเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมแบ่งกลุ่ม หรือจับคู่ เป็นผู้มอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคน จัดการให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของตน
2. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (An Active Participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริงพร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
3. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ เพราะการให้ข้อมูล หรือความรู้ในขณะที่ผู้เรียนต้องการจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่ผู้เรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะความถูกต้อง

ครูนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพราะครูมีหน้าที่ต้องพัฒนาคน พัฒนาความคิด พัฒนาความรู้ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติ ดังนั้นจึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูไว้ดังนี้

1. ครูจะต้องเป็นนักวิจัย
2. ครูต้องเป็นนักวิเคราะห์
3. ครูต้องเป็นนักวิจารณ์ทั้งปัญหาของตนเอง
4. ครูจะต้องมีความสามารถนำคุณค่าของบทเรียนมาเป็นตัวเชื่อมโยงผสมผสานให้เกิดการแก้ไขปัญหาในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการสอนที่ใช้กิจกรรมในการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน คือ

1. ครูควรใช้การบูรณาการ ซึ่งเป็นการนำกระบวนการที่ต่อเนื่อง ขั้นตอนการสำรวจ ประสบการณ์การเรียนรู้ การสอนของผู้เรียน รวมไปถึงสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม
2. ครูควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้สูงสุดตามศักยภาพ
3. ครูต้องคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ และผู้เรียนควรจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากความไม่รู้ เป็นรู้ และรู้จริง จากทำไม่ได้ ทำไม่เป็น เปลี่ยนมาเป็นทำได้ ทำเป็น จากไม่ชอบ เปลี่ยนมาเป็นชอบ
4. ครูต้องยึดหลักว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีกิจกรรมที่สามารถพัฒนาศักยภาพทุกด้านคือ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ครูต้องมองผู้เรียนว่ามีภูมิรู้ และภูมิธรรมอยู่ในระดับหนึ่ง ครูจะต้องใช้หลักการของศาสตร์ที่สอนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ให้เพียงวิธีการเรียนรู้โดยพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเองให้มากที่สุด หรือที่เรียกว่าจากสมาธิ ปัญญา และการพิจารณาตน

5. ครูต้องทบทวนบทบาทของตนเองเสมอว่าตนคือผู้ที่ให้องค์คุณของกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ

- 1) เป็นที่น่ารัก น่าพอใจ
- 2) เป็นที่น่าเคารพ
- 3) เป็นที่น่ายกย่อง
- 4) เป็นนักพูด
- 5) เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ
- 6) เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้
- 7) ไม่ชักนำในอูฐาน

6. ครูต้องพร้อมให้ความรัก และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์แก่ศิษย์ ครูต้องเปลี่ยนแปลงหน้าที่จากผู้สอนเป็นผู้ที่ออกแบบการเรียนการสอน ให้เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่อัจฉริยภาพ ทั้ง 7 ด้านของแต่ละคน

7. การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ ครูต้องเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนควบคู่ไปตามธรรมชาติของวิชา ครูต้องรู้ใจศิษย์ทั้งหลักการ วิธีการ และคุณธรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของวิชา

8. ครูควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อใช้คุณธรรมนำความรู้และในการบูรณาการของการเรียนการสอนเข้าสู่ผู้เรียน และทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยถือว่าครูทุกคนมีหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้ประพฤติตนตามหลักธรรมและการพัฒนาคนให้มีคุณค่าอันพึงประสงค์(พระธรรมปิฎก, 2541)

กลยุทธ์ความเป็นกัลยาณมิตรของครู-อาจารย์ตามหลักพระพุทธศาสนา

ความเป็นกัลยาณมิตรของครู-อาจารย์ ถือว่า เป็นคุณสมบัติที่ดีของครู ประกอบด้วย

1. **ปิโย น่ารัก** คือความใจดี มีเมตตากรุณา ใส่ใจในประโยชน์ของศิษย์ เข้าอก เข้าใจ สร้างความรู้สึกเป็นกันเอง ขวนใจให้ศิษย์อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม

2. **ครู นำเคารพ** คือเป็นผู้หนักแน่น ยึดมั่นถือหลักการเป็นสำคัญและมีความประพฤติเหมาะสม ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มั่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

3. **ภาวนีโย** น่ายกย่อง ในฐานะที่เป็นครูที่บุคคลที่ทรงคุณ คือ ความรู้ และทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง

4. **วัดตา รู้จักพูดให้เหตุผล** คือมีความรู้จริง มีจิตวิทยาในการพูด รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไร ควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีได้

5. **วจนักขโม** อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถาม แม้จุกจิกตลอดจนคำล่วงเกิน และคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ อดทนฟังได้ไม่เสียอารมณ์

6. **คัมภีร์ญจ** กลัง กัดตา แกล้งเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อน ลึกซึ้งให้เข้าใจได้ และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7. **โน จฏฐาเน นิโยชเย** ไม่ชักจูงขึ้นไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร

คุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้ ข้าพเจ้าถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ดีของครู การเป็นครูนั้นไม่ใช่ใคร ๆ ก็เป็นครูกันได้ เพราะครูที่ดีนั้นต้องมีความเสียสละ และต้องมีความอดทนเป็นอย่างสูง ไม่ใช่ว่ามีแต่ในประกาศนียบัตร แล้วทุกคนก็เป็นครูได้ ครูที่ดีนั้นจะต้องเป็นครูด้วยจิตวิญญาณแห่งความเสียสละ(พระธรรมปิฎก,2541)

นอกจากกลัณณมิตร ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญของผู้เป็นครูอาจารย์พึงยึดถือแล้ว

ยังมีธรรมะอื่นๆ ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนไว้ สำหรับคุณสมบัติผู้สอนที่ดี หรือคุณลักษณะของครูที่ดี โดยครูอาจารย์ ควรยึดหลักธรรม ต่อไปนี้

1. **ธรรมเทศกธรรม 5** ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้ ได้แก่

- **อนุบุพพิททา** สอนให้มีขั้นตอนถูกลำดับความง่ายยากลุ่มลึก มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยลำดับ
- **ปริยายทิสสาวี** จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล คือ ชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจในแต่ละแง่ แต่ละประเด็น

- **อนุทยตา** ตั้งจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดี คือ สอนเขาด้วยจิตเมตตา เพื่อมุ่งประโยชน์แก่ผู้รับคำสอน

- **อนามิสันดร** ไม่มีจิตเพ่งเล็งมุ่งเห็นแก่อาภิส คือ สอนเขามีไข่มุกที่ตนจะได้ลาภสินจ้างหรือผลประโยชน์ตอบแทน

- **อนุปหัจจ** วางจิตตรงไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ สอนตามหลักเนื้อหาไม่ยกตนข่ม ไม่เสียดีผู้อื่น

2. **ลีลาของนักสอน 4** ครูอาจารย์ที่สามารถมีลีลาของนักสอนที่ดีดังนี้

- **สันทลสนา** ชี้ให้ชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงเหตุผล แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง

- **สมาทปนา** ชวนให้ปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรทำก็บรรยายให้มองเห็นความสำคัญและซาบซึ้งในคุณค่า เห็นสมจริงจนผู้ฟังยอมรับ อยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ

- **สมุตเตขนา** เราให้กล้า คือ ปลุกใจให้ศึกศัก เกิดความกระตือรือร้นมีกำลังใจ แข็งขัน มั่นใจที่จะทำใหสำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อย หรือความยากลำบาก

- **สัมปหังสนา** ปลุกให้ร่าเริง คือ ทำบรรยากาศให้สนุก สดชื่น แจ่มใสเบิกบานใจให้ผู้ฟังแจ่มชื่นมีความหวังมองเห็นผลดี และทางสำเร็จ

3. **มีหลักการตรวจสอบ 3** ครูอาจารย์อาจตรวจสอบตนเอง ด้วยลักษณะการสอนของพระบรมครู 3 ประการ คือ

- **สอนด้วยความรู้จริง** คือ รู้จริงทำได้จริงจึงสอนเขา

- **สอนอย่างมีเหตุผล** คือ ให้เขาพิจารณา เข้าใจแจ้งด้วยปัญญาของเขาเอง

- **สอนให้ได้ผลจริง** คือ ให้สำเร็จความมุ่งหมายของเรื่องที่สอนนั้นๆ เช่น

ให้เข้าใจจริง เห็นความจริง ทำได้จริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง เป็นต้น

ความเป็นมืออาชีพของครูควรที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติให้เกิดความสัมพันธ์กับมาตรฐานของวิชาชีพครู ซึ่งมีความสำคัญและความจำเป็นต่อครูทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ ทำให้มีความจำเป็นที่บุคคลจักต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกระดับ ให้มีความสำนึกตอบทบาทและภารกิจต่างๆ ที่มีต่อสังคมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งกฎระเบียบข้อบังคับและกติกาทางสังคมแห่งยุคประชาธิปไตย เป็นสิ่งบ่งบอกว่าต่อไปนี้ สังคมองค์การ หน่วยงาน และหน่วยปฏิบัติ

ต่าง ๆ มีความต้องการ “**ครูมืออาชีพ**” มิใช่เพียงแต่มี “**อาชีพครู**” เกิดขึ้นเท่านั้น “**ครูมืออาชีพ**” จะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานในตน 3 ประการ ต่อไปนี้ คือ

1. ครูต้องมี ฉันทะ ต่ออาชีพครู เป็นพื้นฐาน
2. ครูต้องมีความเมตตา ต่อเด็กและบุคคลรอบข้างเป็นพื้นฐาน
3. ครูต้องมีความเป็น กัลยาณมิตร พร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเป็นพื้นฐาน(ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร,2553)

ครู-อาจารย์ นอกจากจะมีคุณสมบัติของความเป็นครู-อาจารย์และมีคุณธรรมแล้วจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนนักศึกษาในฐานะทักษิณบุคลและบุชนียบุคล ด้วยการอนุเคราะห์ศิษย์ 5 สถาน ดังนี้

1. แนะนำได้แก่ ทั้งแนะทั้งนำในสิ่งที่ดีงามที่เป็นประโยชน์ที่เป็นเรื่องสร้างสรรค์ นอกจากแนะ คือ การพรัสอนแล้ว ตัวครูอาจารย์จะต้องนำ คือ ทำตัวเป็นแบบอย่างด้วย อย่าให้เป็นอย่างที่ว่า จงทำอย่างที่ดีสอน อย่าทำอย่างที่ดี้นทำ นอกจากวิชาการแล้ว ควรจะได้แนะนำในการที่จะดำรงชีวิตภายในภาคหน้าด้วย

2. ให้เรียนได้แก่ สอนศิษย์ด้วยความตั้งใจ ไม่สอนแบบสูกเอาเผากิน แบบถึงชั่วโมงก็ไปสอน มิได้เตรียมการสอน วิชาอะไรควรรู้ก็ต้งให้รู้ ควรจะจำต้องให้จำ ควรจะให้เข้าใจทดลองลงมือปฏิบัติ ควรให้ศิษย์ได้เรียนได้รู้ดี ทำการงานได้ดี หรืออย่างที่ว่า เรียนให้รู้ดูให้จำ ทำให้ได้ และใช้ให้เป็น

3. บอกศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพราง ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาใดก็ต้งสอนให้ครบตามแผนการสอนของเนื้อหาวิชานั้นๆ ไม่ปิดบังหรือขยักไ้เพราะกลัวว่าศิษย์จะรู้ทันหรือเพราะต้องการจะขายข้อลึกลับในโอกาสต่อไปหรือไม่ใช่ในลักษณะที่ว่าแจก sheets ปิด course เพราะสอนไม่ทัน เนื่องจากเวลาสอนไม่สอนแต่ไปทำธุริจอย่างอื่น

4. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง ได้แก่ จัดให้มีการประกาศหรือมอบเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติความรู้ความสามารถหรือคุณงามความดีของศิษย์ในเป็นที่ประจักษ์แก่เพื่อนฝูงหรือแก่สังคม เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดี และเป็น การสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ศิษย์ในการที่จะมีฉันทะและอุตสาหะที่จะทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป ทั้งเป็นการกระตุ้นให้ศิษย์คนอื่น ๆ อยากที่จะได้รับการยกย่องเช่นนั้นด้วย

5. ทำการป้องกันในทิศทั้งปวง ได้แก่ ป้องกันศิษย์ของตนมิให้เสื่อมเสีย ทั้งป้องกันชื่อเสียงและความปลอดภัยโดยฝากฝังกับผู้หลักผู้ใหญ่ในถิ่นที่ศิษย์อาศัยอยู่ หรือในถิ่นที่ศิษย์จะเดินทางไป หรือฝากฝังกับผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่ศิษย์ทำงาน ทั้งนี้ จะได้รับความไว้วางใจ การต้อนรับและความเอาใจใส่เป็นอย่างดี เพราะเป็นศิษย์มีครูอาจารย์นั่นเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่จะเป็นครูได้นั้นควรคำนึงถึงคุณสมบัติของตนเองก่อนที่จะไปสอนคนอื่น เพราะถ้าหากไม่ตรวจสอบตนเองก่อนแล้วจะไปสอนคนอื่นได้อย่างไรพระพุทธเจ้าทรงเป็นครูผู้สอนศิษย์พระองค์แรกในพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นบรมครูชั้นยอดพระองค์หนึ่ง โดยพระองค์มีคุณสมบัติของความเป็นครูโดยตรง 2 ประการ คือ “อนุตตรโร ปริสทम्मสารถิ” ทรงเป็นสารถิผู้ฝึกคนที่ไม่มียุเทียมเท่า และ “สทธา เทวมนุสสาน” เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นครูอาจารย์จึงควรถือเอาพระพุทธองค์เป็นแบบอย่างที่ดี เพราะถือว่าพระพุทธองค์ทรงเป็นบรมครูของครูทั้งหลาย

สรุป

ความเป็นกัลยาณมิตร เป็นเพียงผู้นำทางหรืออำนวยการในการช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับการศึกษาบรมดำเนินเข้าสู่ปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่ผู้สอนจะทำได้ กล่าวคือ ตั้งใจช่วยเหลือ พยายามสรรหากุศโลบาย และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะมาช่วยผู้เรียนให้เข้าถึงปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุดการศึกษานั้น ไม่ว่าจะเป็นในระบบใดรูปแบบใด จำเป็นจะต้องมีผู้กำหนดทิศทางของการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ ซึ่งได้แก่ “**ครู-อาจารย์**” ครู-อาจารย์จึงเป็นกัลยาณมิตรเป็นมิตรที่ดี เป็นมิตรที่แนะนำประโยชน์ ดังหน้าที่ที่ปรากฏในทิศเบื้องขวา คือ การอนุเคราะห์ศิษย์ด้วยการแนะนำฝึกอบรมให้ลูกศิษย์เป็นคนดี มีวิชาความรู้ เกิดความเข้าใจชัดเจน ทั้งในเรื่องคุณธรรมและวิชาชีพ เพื่อที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ในการดำรงชีวิตได้จริงไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด และยังส่งเสริมยกย่องความดี ความสามารถของลูกศิษย์ให้ปรากฏในสังคมสืบไป.

เอกสารอ้างอิง

- นภดล เจนอักษร.(2526). วิธีสอนของพระพุทธเจ้า. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต).(2513). รุ่งอรุณของการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต).(2541). ธรรมานุชชีวิต. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2541.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต).(2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต).(2540). ครูที่ดีต้องมีธรรมะ. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ.(2521). การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต.(2550). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร.(2553). ครูมืออาชีพ : สิ่งจำเป็นที่ควรมีและควรเป็น. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ผลงานวิชาการของวัดคณะสงฆ์มหายานฝ่ายอนันนิกายในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่นวัตกรรม และบทความวิชาการ แก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศีลศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น

ขอบเขตการตีพิมพ์

"วารสารอนันนิกาย (Journal Of Anam Nikaya Mahayana in Thailand) รับผิดชอบในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศีลศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น

การส่งต้นฉบับส่งต้นฉบับ

เอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ email : suriya5179@hotmail.com และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ วัดธรรมปัญญารามบางม่วง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม

ติดต่อสอบถามได้ที่ ดร.สุริยา แสงอินตา

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1.บทความ ที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2.การพิมพ์ต้นฉบับ จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 13 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3.การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นระยะขอบเพื่อการเย็บเล่มหนังสือ บน 2.54 ซม., ล่าง 2.54 ซม., ซ้าย 3.00 ซม. ขวา 3.00 ซม., หัวกระดาษและท้ายกระดาษ, จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม., ท้ายกระดาษ 1.5 ซม., การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบนขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4.ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ตัวหนา ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ

4.3 สังกัดผู้เขียน ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วม (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ไว้ที่ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง ไว้ด้านขวามือหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน ที่ติดต่อในการส่งบทความ

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ เนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยท์

4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญ 2-4 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยท์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อขิดด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยท์ มีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

วิธีดำเนินการวิจัยระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม

ผลการวิจัยระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ

อภิปรายผลการวิจัยระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิง หรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ใช้ตารางแบบเส้นคู่ ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสารมีรายละเอียด ดังนี้

5.ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549: 1)

(Bill, 2549: 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิท วงศ์ปลื้มศิริ, 2560 : 31)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนธิท วงษ์ล้อมหิรัญ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

*โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไทยวรรณ, 2543 : 9) ได้ความเชื่อมั่น...

**ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538)...

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 โสตทัศนวัสดุ

(กฤตสุชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)ฯ

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยยา เรื่องดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554)

(Kenneth, 1998)

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)
เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)
(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป.)
(Ministry of Education, 2005)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สอง และบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเหรียญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบ ความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิงหนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

สมพงษ์ ชุมาก. (2548). กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
ยุทธ ไถยวรรณ. (2548). วิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
Wilson, K. (2007). Smart choice. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียน 2 คน

ยุทธ ไถยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). Research in Education. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
อวยพร พานิช และคณะ. (2548). ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Sadlack, R. G., et al. (1992). Social Reserch : Theory and Methods. Chestnut : Hill Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การปฏิรูปการเรียนตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก, 1-24.

งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). การศึกษาวิเคราะห์วัดตบ 7 ในคัมภีร์ขุททกนิกายธรรมบท. วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

วารสาร

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเจริญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). ฤทธธรรมบุญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. มติชน, 7.

Krishnan, E. (2007, June 26). Rebuilding soft-esteem. Bangkok Post, 1.

จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). ท่องเที่ยวสงขลา. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). Guidelines for reporting and writing about people with disabilities. Lawrence: Research and Training Center on Independent Living.

โสตทัศนวัสดุ

กฤตสุชิน พลเสน (ผู้บรรยาย). ปรัชญา. [แถบบันทึกเสียง]. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ซีดีรอม

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2543). [CD-ROM]. Available : ฐานข้อมูลไปดูให้เต็มตาแล้วค่าความเป็นไทย. [2544, มิถุนายน 23].

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available: UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). รูปแบบการเขียนบรรณานุกรม. [Online]. Available: http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/write_APA_Thai.pdf. [2555, กุมภาพันธ์ 19].

Abell, S.K. (2002). Science teacher education: An international perspective. [Online]. Available : <http://ebook.Sprinkerlink.com/Search/Search Result.aspx>. [2005, August 20].

วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. Journal of Buddhist Ethics. [Online]. 2, (9). Available: <http://www.cas.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ชุม. (นามแฝง). (2542, ตุลาคม 25). บุญของคนไทย ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2542, ตุลาคม 25].

ศธ. ยุติ การถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, (2550, มิถุนายน 23). ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2550, ตุลาคม 30].

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (ม.ป.ป.). การจัดการศึกษาทางไกล. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2550, สิงหาคม 1].

Ministry of Education. (2005). The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2006, June 1].

การสัมภาษณ์

ไชยยา เรืองดี. (2560, มกราคม 14), ผู้ช่วยอธิการบดี, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์.

Born, Q. (1990, June 15). President, Standard University. Interview.